

Mārijas Vēstis

Illustrēts nedēļas žurnāls šinātai,
literaturai, mākslai un sadzīvei.

№ 38.

1909. gadā.

Īsākt trešdēnās.

Satura:

Dabas šinātniski tehniski deenas jautājumi.

Siegfrīda Hartmana.

Mušu prese Rīgas Latviešu Vēstības
Sinību Komīšijas apgaismībā. V.

Kula pirmais preekšlāstjums par vīna
seemēta pola zelojumu. (Veigas.)

Seemēta pola upuri.

Kad druva breesi. Renē Vasena romāns.

No franšču valodas tulstots.

Upstāts.

Daschadas šinas un pašinājumi.

Bildes: Gases eetaise Rīgā. — Rīgas
birscha. — Rīgas birschas komitejas
tirdsneezības skola. — Franšču bojā
gahjuschais grosamais gaisa tugiš „La
République“. — „La République“
atstahj tugu peestahni. — „La Répu-
blique“ braunjeji. — Automobils aifs-
wed „La République“ atleelas.

Abonešanas maksā

Ar peesūtishanu celsēmē:

Par gabu . . . . . 3 rēl. 50 kap.

1/2 gabu . . . . . 2 " "

1/4 gabu . . . . . 1 " "

Rīgā šanemot:

Par gabu . . . . . 2 rēl. 50 kap.

1/2 gabu . . . . . 1 " 50 "

1/4 gabu . . . . . " 75 "

Ar peesūtishanu ahrsēmē:

Par gabu . . . . . 5 rēl. — kap.

1/2 gabu . . . . . 2 " 50 "

1/4 gabu . . . . . 1 " 25 "

Numurs maksā 10 kap.; šatra adreses maksā 10 kap. Šubinājumi maksā 10 kap. par weenslešigu šināktu rindim.

II. Rīg. Krahj-Aisdemu Gabeedriba

tagad atrodas

Gabeedribas pašchas jaunajā mājā

Aleksandra eelā Nr. 12

(Dzirnavu eelu stuhri).

Veenam noguldījumus no 1 rubla fahlot un maksā 5—6 procentus; par telefōnu reštinu 4 proz.
Noguldījumus ismaksā tuhlit beš usteifšanas.
Išneebš aišnehimumus pret wehrtpapireem, obligacijam, galweeneekem un perfonigu drošhibu.
Darba laiks no 10—2. Telefons 1388.

W a l d e.

Sahrku magasina

J. Kiege,

Rigā, Aleksandra eelā Nr. 51.
Telefons Nr. 3763.

Biljardu fabrika

J. Kiege,

Rigā, Aleksandra eelā Nr. 51.
Telefons Nr. 3763.

Beeneim ahdas, pubšļa un wenerifšus šlimneetus sawā privat-šinišā, Zerbatas eelā Nr. 7 (ee-tja no Dzirnavu eelas), no plšf. 9—11 un no 5—8 un beš tam otrdeenas no plšf. 7—8 walarā.

Dr. J. Kraukst.

Dr. Kliorin,

ahdas un dšimuma šlimibās praktifešu wafarā Iļģežemā, Emmaš eelā Nr.1, no pulst. 4—6.

Kaunuma, ahdas, šilistitšās, pubšļa un dšimuma šlimibās it-beenas no plšf. 9—1 un no 6—1/2, 9 w. No pulst. 5—6 w. til damas un behrnūs. Rigā, Maršalu eelā 8, tuwu pee Grehneeku eelas.

Dr. Machtus.

W. K. Kiessling,

Rigā, piano magasina,
L. Jehkaba eelā 8, blakus biršchai.

Fligeli,
Pianino,

Harmoniumi,

Klaweeru spēhles aparati,
Nošchu skapji
šikai labakee fabrikati par mehrenām
zenam.

Kafijas ahtr-dedsinatawa
„NEKTAR“

peedahwā weenmehr swaigi
dedsinatū un maltū kafiju par-
loši mehrenām zen. Ari nededsina-
natū-kafiju, tehju, zuku ru, u.t.t.
Leelā Aleksandra eelā 24.
Eeja no Romanowa eelas.

Slimeem

šilweta organifšmu, fastahdita sem ahrtu Abramowa un Winogradowa redakcijās, ištubta beš maksā. Adrese: A. Kalenitšenko, Moskwa, Kozlowskij per. № 21, kv. № 66, собственный домъ.

Štatons „Sefara šchidrumš“ no D. Kalenitšenko maksā 2 rbl. 50 kap. šuštššana 1—3 štatont 40 kap. (war ari uš pehzmakšu).

wahjeem, abas šahrtas, ištillumi no dšihwneeku šchllu dšeebšereem „Sefara šchidrumš“ ištawatš pehž D. Tek-nichina parauga no D. Kalenitšenko laboratorijas. Šinifšti-populara litera-tura par šchllas ištilluma darbibu uš

Pehrzeet ahtršchujamas mašhinas

„Baltica“

Šinas ir beš konturenzes, weenfahrschātās un išturigatās konstruštijas. Ideals no šchufmašhinam, kas ušlabo darba spēhju un doš labu peknu.

Dabujamas šikai

J. Kronberga

schuj-, adamu mašhину un welošpedu weikalā,

Rigā, Kungu eelā Nr. 28.

Rigas Pilsēhtas Lombards.

No 15. oktobra 1908. g. šibš 28. oktobrim 1908. g. eekšhlataš leetas no Nr. A 214497 šibš Nr. A 222407 un Nr. 359952, šā ari eekšhlataš leetas Lombarda nodalā I no 15. oktobra 1908. g. šibš 28. oktobrim 1908. g., no šihlu šihmes Nr. 86023 šibš Nr. 87220 (ja nebuštū jau ištirktas waj pagarinataš) nahš 30. septembri, 1. un 2. oktobri 1909. g.

pulkšten 10 pr. pusdeenas,

Pilsēhtas Lombarda telpās, Širgu eelā Nr. 12,

ištuhtrupeschanā.

Pehdejaš terminšch preefšch augšchjo šihlu pagarinatšanas waj ištirktšanas ir deena preefšch ištuhtrupeschanas. — Ušttrupē panahštee pah-šolijunt teel pehž 8 deenam pehž šihlu šihmes uštahdiššanas ištaktati.

Spezial musikas rihku darbnizā,

Marijas eelā Nr. 23,

veenemu ištawatōšhām uš jauneem, šā ari ištalaboštānu uš wišadeem ragu un šihgu išturimentem, it ihpašhi

leeleem automateem,

klaweerem un harmoniumeem eekšch un ahrtus mahjas, šā ari peedahwaju no šawa leelā krahjuma wišadus

ragus, wijoles, mandolines, gita-res, balalajkas, gramofonus un to peederunūs par wišpeeeja-mako maksu.

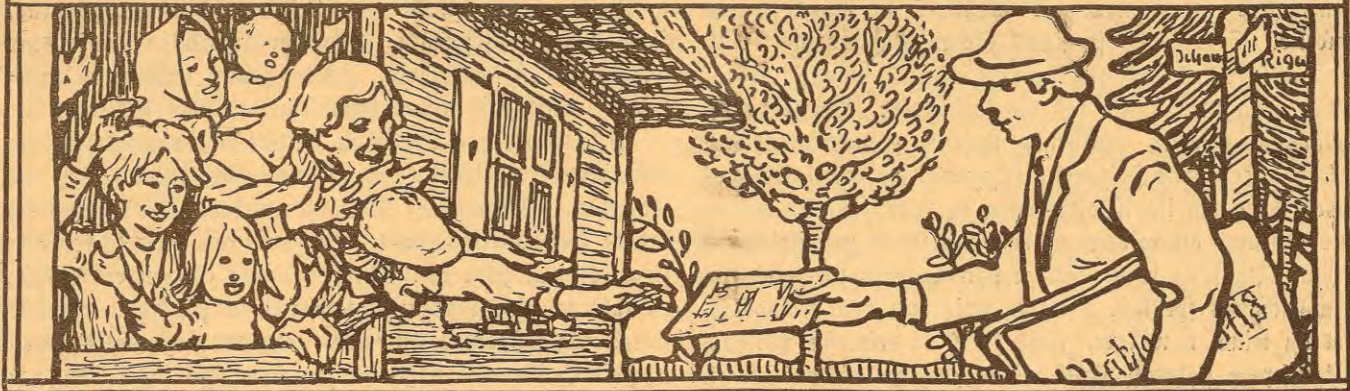
Ištihreju klaweeres un zitus musikas išturimentus.

Augštzeentā

P. Knospe.

Mahjas Weefis

Nr. 38.

Rīgā, 23. septembrī 1909. g.

54. gada gabjums.

Dabas zinātniski tehniski deenas jautājumi.*)

Siegfrida Hartmana.

„Lidošanas jautājums ir swara jautājums,” kaut kašds tur reisi rakstījis. Un viņam nav netaishība. Patēscham, ja mums nebuhtu nekahda swara, waj ari, runajot wairak zinātniskā wolodā, ja nebuhtu smaguma spēhta, mums tad ari nebuhtu jaruhpejas par lidošanas problemu. Ar wismasako mustuku peespeeschanos tad peetiftu, lai no semes wirfus pazeltos lihds basnizas torna galam un augstaku. Katrā zinā mehs ari lihds ar to saudetum fajuhtu starp augšču un apakšču. Waj tad mehs stahwetum us galwas, waj us kahjam, waj ari us pirktu galeem balanfetum pa balkona margam, tur nebuhtu wairs nekahdas starpibas. Warbuht, ka ari Dew, mihlo lastaj, patiktos reisi isbaudit schahdu fajuhtu, tomehr us schis semes Dew schahda laime nekad nebuhs lemta un kad ari Tu ktuhtu tikpat wezs kā Metufalems. Schim noluhkam Dew wajadsetu usfahkt masu zekojumu pa pafales telpam, tad tur, kā jau no Schihla Werna buhst dšrdejis, Tu atradiš weetu, tur Dew wairs naw nekahda swara, tur wari lekt gaisā un nekrist no tureenes atpafat, tur Tu itweenā stahwolki, kahdu est reis eenehmis, wari palikt bes mustuku peespeeschanas, kamehr gribi to groft resp. eeneht zitu. Kur ir schee punkti? Starp ikfureem diweem debefu kermeneem, peemehram starp semi un mehneft. Dew jau zinams, ka tas, ko mehs sauzam par „swaru” waj „smagumu”, naw nekahda kermena ihpafchiba, bet tikat parahdiba, kura isfaukta zaur semes peewilkschanas spēhtu. Dailigu ruhpihu waj naidigu greisfirdibu, nem kā to leetu gribi, semes mahmuka faista wifus sawus behrnus pee sawas wirfotnes. Winas wisdftakā firdi mahjo kahds slepens spēhts, kas tikpat kā warena magnets it wifu mehgina peewilkt pee sewis. Naw nefa, kas nebuhtu schim swaram padots, weens preeschemets wairak, peemehram swins, otrs masak, peemehram spalwas.

Kas ir schi noslehpumainā spēhta zehloni, to mehs nestnam. Esam winam dewufchi wahrdi un wiku apraktifufchi, bet newis isftaidrojufchi un isdibinajufchi. Ar pilnu teefbu mehs peenemam, ka schahda „peewilkschanas” ihpafchiba peemihst itweenam kermenim un ta ir jo leelako, jo kermenis istaifa leelaku masu. Ari mehneftim un Marsam, Jupiteram, Wenerai un wifem teem miljoneem un atkal miljoneem debefu kermenu buhs saws peewilkschanas spēhts. Un ari tee buhs padoti tam pascham likumam, kahds walda us semes, proti, ka spēhts masinajas lihds ar attahlumu un tapat jau ari zitadi us semes attahlums telpu zinā masina teezibas un juhtas. Scho peewilkschanas spēhtu ari isdara wif debefu kermeni weens pret otru leelumā, wif debefu kermeni sawstarpeji peewelktas, tā ka pateefbā teem wajadsetu gabstees weenam us otru. Ja tee to nedara, tad tur ir saws zehlonis zitur. Schini weetā negribu to fhtat istirfat, lai neattlihtu pahraf nost no leetas. Beeteef, ziti neredfami spēhti atkal attura debefu kermenus weenu no otra peeteefofchā attahlumā. Nu ir noprotams, ka starp wineem ir punkti, tur abu peewilkschanas spēhts us trescho kermeni, noturas lihdsfwarā. Ja schos punktus waretu safneegt, tad ari waretu eepafihstees ar schi peewesto parahdibu.

No kam mehs wifu to domajamees finot? Itin weenfahrfchi: esam to noklausfufchees un noslatifufchees no dabas. „Mehs,” tas gan fazits drufku pahrfpibleti un neweetā, jo tas isdewees tikat ne daudfem apdahwinateem un isweizigeem gareem un mehs pehzetschi runajam pafat tam, ko wini mums mahzifufchi. Ka masas sawstarpeji peewelktas, to peemehram 18. gadu simtena beigās flawenais anglu kimikis Kewendifsch (Kavendisch) ar leelam puhlem peerahdijis ar daschu leelu fwina loschu palihdsibu, kas sewifufchi ruhpihi bija usfahrtas kahdā no ahreenes eespaideem

*) Cf. „Berliner Tageblatt“.

pilnigi noslehgtā telpā. Iffinatāis spēhks gan bija ļoti neezigs, bet tas bija mehrojams. Āa šchis spēhks pastahwigi arween wehrfchas tuwu semes widus punktam, tas tāpat iffinatāis no weentahrscheem nowehrojumeem, un ka peenemotees attahlumam tas masinas, to mums mahza pendelis. Frantschu astronomš Šhan Richters jau 1672. gadā atklahjis, ka sekundu pendelis Rajenā manami lehnat kustas, nekā Parīšē, un kas tas jozigakais: Parīšē pareiſi noſtahbits pendeka pulkstenis Rajenā pastahwigi paleek pakafā. Kriſtijans Heigens (Huygens) jau toreiſ ſeſoſchos gados dewa pareiſo iſſkaldrojumu, ka ſchis pendeles daſchadals ahtrums atkarajotees no daſchadā semes peewillſchanas spēhka. Āa ſeme buhtu pilnigi pareiſi apaka lode, tad jau peewillſchanas spēhkam it wiſur wajadſetu buht weenadam. Bet nu wiņa naw lode, abos polos ta eeſpeesta plakana, tā ka uſ pola ſtahwot wiņas widus punktam atronas tuwat, nekā atronotees uſ ekwatora. Starpiba nu gan naw ļoti leela, ta iſtaifa tikai 21,700 metrus, bet ir tomehr peeteekofcha, lai waretu iſmanit peewillſchanas spēhka maſinaſchanos. Pamatigi noregulets kilogramas ſwars peemehram pee pola ſwehrtu newiſ 1000, bet 1003 gramas un pee ekwatora 997 gramas, kas iſtaifa ſtarpibu no 6 gramam waj 6%. Lai to peerahditu, tad gan protams paraſto ſwaru weetā wajadſetu ſemt federu ſwarus, jo tikai tee rahda neatkarigi no ſmaguma spēhka. Ari ſtarp kalna raktuwju dſikumeem un kalnu augſtumeem manama ſtarpiba uſ ſwara. Āa kahds eelihu dſikaku semes zaurumā, kurſch pee Puroſchowizas Sileſijā iſtaifa 2000 metrus apakſch semes un tur ar federu ſwaru palihdſibu noſwehrtu 1 kilogramu teekſchi uſ gramas, un tad ar ſcho paſchu ſwara gabalu uſtahptu Ēwereſta galotnē Himalaja kalnos, tad wiņſch manitu ſtarpibu no trim gramam.

Uſ debefu ſermeneem, kuri maſaki, nekā muhſu ſeme, tee paſchi preekſchmeti ſwehrtu maſak, tee paſchi muſkutu spēhki iſdaritu daudſ leelakuſ darbus. Planets Marſs peemehram daudſ maſaks, nekā ſeme; wiņa zaurmehrs ir tikai pus tik leels, beſ tam wiņa kopuma beſums ne tik beeſs, wiņa maſa tā tad maſaka. Semes eedſihwotajs, kurſch warbuht spēhki neſt ſeegekuſ pehzi semes ſwara weenu zentneru, uſ Marſa neſis it weegli iſchetrlahrt tik leelu daudſumu, jo ſchis iſchetrlahrtējais daudſums tur neſwehrt wairak par 1 zentneri. Tā ka zilweka muſkutu spēhks no ſwara gluſchi neatkarigs un, ka ſinams, kimifſu prozeſu iſnahums, tad no tam war ari fezinat, ka Marſa eedſihwotaji uſnemdami daudſ maſak baribas spēhki paſtrahdat to paſchu ko mehſ, waj ari ar mums lihdiſgu baribas daudſumu ſiſtiſtā ſinā paſtrahdat daudſ wairak nekā mehſ. Lidofchanas problems tur katrā ſinā iſſchirams daudſ weeglak, nekā pee mums.

Āa nahtoſchās lidofchanas ſajihſtes mehſ nenoturetum wiſ uſ Marſa lautuma Berlinē, bet uſ planeta Marſa klajumeem, tad dabutum noſtatitees tos leelakuſ brihnumus. Drwils Raitſ (Wright) ar ſawu lidojamo, nemaſ nepahrogroſot wiņa konſtrukziju un nepaſtiprinot motoru, weena paſaſcheera weetā waretu ſemt lihdiſi ſeptināſ.

Ta wiſa tomehr jauka fantaſija, mehſ semes maſu ne-

spēhjam pamafinat, jo kur lai wiņa leekam? Mehſ tadehſ ari newaram pamafinat wiņas peewillſchanas spēhku un mums jaapmeerinas ar to ſwaru un ſmagumu, kahds mums jau nu reiſi ir. Tikai tajā ſinā mehſ waram ſtrahdat, ka ar kimifseem un ſiſtikaliſseem palihga lihdiſseem padaram ſawu buhwweelu zehlatu, dabonam wajadſigo iſturibu pee wiſmaſakā „maſas“ mehra. Zil tas grehti nahkas, to weentahrschſ mirſtigais newar pa lahgu ſtahditees ſew preekſchā.

Uſ ko tad wedami atpakat tee daudſee nelaimes gadijumi pee ſtubrejameem baloneem un lidojameem aparateem? Uſ maſchinu truhkumeem! Waj nu paſcham motoram ſaluhſt kahda ļoti ſwariga data, waj ari kas noteek pee aſe, ſfruhmēs waj zitur kur. Muhſu tehnika arween eet droſchi, zil tahl tai wajag pagatawot maſchinās preekſch normalām semes wajadſibam. Iſweens nopeetnē inſcheneers ſawu maſchinu, iſweens nopeetnē buhwmeiſtars ſawu tiltu paſtahwigi jau eepreekſch aprehkinajuſchi ar to wajadſigo „droſchibu“. Neweens ne otrs naw uſtizejuſchees buhwmaterialam lihdiſi tai robeschaj, kahdu tas peerahdija pee iſmehginajuma. Dſelſu ſteeni, par kuru ſin, ka tas apkrauts ar 100 kilogramam luhſt, nekad neygrehtina ar 100 kilogramam, bet tikai ar 20 lihdiſi 30, wiſleelakuſ ar 50 kilogramam. Lihdiſi teoretiski robeschaj nekad wehl naw eets, jau tadehſ ween ne, ka ir ſinams, ka materialam ari ſawas ſlepenas wainas un ka tas ne arween tikdaudſ tura, zil tas apſola. Beeſchi ween wiņam dſiki eekſcheenē kahda waina, ko newar ſaredſet ne ar kahdu mikroſkopu, neſpehki iſſinat ne ar kahdeem ſiſtikas un kimijas palihga lihdiſseem; wainas, kuras neparahdas wehl tagad, bet tikai warbuht wehl riht un wehlat. 100 ſteeni pee iſmehginajuma warbuht iſturejuſchi brihniſchki, bet 101 pahrluhſt widū puſchu.

Tadehſ muhſu maſchinu buhwmeiſtaru un buhwmeiſtaru apdomigā taktika. Tikai gaiſa eekarotaji no tās atklahpuſchees. Zensdamees buht weegli, tee atſewiſchko buhwweelu nem tik ſmaltu, ka tas pateeſcham lihdiſi ſchim kas nedſirdets. Ēets zeekſchi lihdiſi paſchaj robeschaj. Un ja atkal parahdijās kas jauns; tika atkal no ta tikdaudſ praſtiſ, zil ween eekſpehjam. Reti, ļoti reti, dota wehl klah droſchibai peeteekofcha peedewa.

Āa ſem ſchahdeem apſtahkſteem materials paſtahwigi bojajas, par to leetas ſaprateis nebuht nebrihneſees, tas drihſat brihneſees par to, ka nenoteek wehl daudſ kas wairak. Tā ka zilwekus, kuri grih pajeltees gaiſā, mahſliſigā zekā newar padarit weeglakus, tad neatleek zits nekā pahri, ka nemitigi ſtrahdat pee muhſu materiala pahrlabofchanas, lai to, ja ari ne abſoluti, tad tatſchu ſamehrā padaritu weeglatu. Par wiſām leetam atteezas uſ to, ka pagatawot wiņa weenadaku, lai ta ſaſneegtu leelaku iſturibu un peetiltu ar maſaku droſchibas uſwižu. So galu galā jau tatſchu naw eekſpehjam pahrbaudit iſweenu ſteeni par ſewi, newar tā iſmehginat, ka ſemneek, kas gribeja pahrlleeznatees waj wiſt ſehrkzini derigi, to katru weenu aiſdeſinaja.

Kamehr nu iſweena materiala ihpaſchibas zeekſchuma ſinā atkarajas no wiņa kimifſka ſakopojuma un mekanifka apſtrahdajuma, wiſas buhwes, maſchinās, tilta ihpaſchibas iſturibas ſinā leelā mehra atkarajas ari no atſewiſchko datu

isweizigas kopā salikšanas, no „konstrukcijas“ un protams netik ween kā stiprums, bet arī svarš. Ne tik ween kā israigotees speziifisti weeglu buhwmateriālu, bet arī steenus šaprāhtigi eefahrtojot un isdalot war eetaupit svaru. Neatteežas tik ween us to, ka buht pee rokas spēhtam, wajaga arī prašt to pareišā weetā „eelifti“; tas noder par līkumu tīklab fara wadonim, kā arī inšeneeram.

Schimbrišam wiš mušfu lidojamee aparati, baloni, un mekaniskee laiščanās aparati pagatavoti wiš isturibas sīnā zeešči pee pašām eespehjamības robešam, goda nofaufumu „faturigs“, „isturigs“, „drošs“ neweens no wineem nepelna. Ais šči eemešla, tad arī wiš tee jautajumi, kūr nodarbojas ar ščo kugu apbrunošanū ar munižiju waj pat leelgabaleem, wīnu apgruhtinašanū ar

gufamām telpām un tamlihdš, wehl nebuht naw nogatawojuščeēs. Wirms wajag eemahžitees pašam staigat, eekams war noderet otram par balšu. Darbs, kas tagad nu atweras gaisa kugu buhweš inšeneereem, buhs masaf leelifts, masaf interesants, tas buhs tas masais šhžināis šhždarbs, buhs ilgs un gruhts un dascheem pat garlaizigs darbs: rehšinasšana, rehšinasšana un atkal rehšinasšana. Tablako šhko jautajumu nostaidrošana, atšewiščo konstrukciju isweidošana un wīnu nemitīgā papildinašana, pašahwiga stipruma nodrošinašana it wīšās datās, pašahwiga „nedšhwa“ šwara masinašana, kā tehnika nofauf masinas paščas šwaru isščirot to no wīnas leetosšanas šwara, no to personu un mantu šwara, ko wīnas war panest.

Mušfu preše Rigas Latweešču Beedribas Sinibu Komisijas apgaismibā.

V.

e) Literariski-sinatniskie šurnali
1908/9. gadā.

Motto: Mahtla ir mahtla. Kritika —
wispirms sinatne. Bet katra sinatne sahtas
ar pareišu klasifikaciju.

Mīnetā gadā tahdu mums ir bijis trihs: „Salktis“, „Mahjas Weefis“ un „Šglišhtiba“.

„Šglišhtiba“.

„Šglišhtibu“, kuru isdod Latw. Škol. Beedriba, wada tautskolotajs Pihpinš, bet tautskolotajam pašam naw nekahdas nopeetnas isglišhtības — ne sīniftās, ne literariftās. Menošimigi arī Pihpina palihgi, kā Šeffens, Dehšens, Andrejs Upits, Wefmans, teikšim arī Teodors, isnemot weenigo Dr. Kasparsonu, kas študents buhdams „Puhā“ bija teesham ko wehrtigu nodrukajis. Latweešču mehnešraštis, kas šawā pagahtnē wadits jau no tīl apgaismoteem wihreem, kā Šura Alunana, lektora Lautenbacha, lektora Welmes un Dr. philos. Sahlischa, us peewesteem wihreem, lai tad wīnu otritī wehl buhtu bijis, lepnis gan newarēs buht. Šdalams is wineem, warbuht, weenigais Dr. Kasparsons. Bet kur tumšba, tur eedomiba. Nekur nekad pašaulē tautskolotajs naw neko radijis ne sīnibā, ne mahtlā un wehl masaf spēhjis apšpreest tās, bet mušfejee wīfu to darijušči un grib darit, kā „Šglišhtības“ preešchwahrdā no jauna tee apšolas, lihdš welns wīnu neparaus. Un jīl duššhigi reis Teodors krita kruhtis magisteram Lautenbacham un Dr. philos. Sahlischim, šaorganisedams pret teem pa wīfu kursēm un Widšēm tautskolotaju un štrihweru mašas, tīl pat duššhigi šchobaltdēem wehl tee metas tahdeem špezialisteem, kahdi šawos arodos Dr. Walters, Šallijs, Rosenthāls u. t. t.

Wispirms par „Šglišhtības“ publizištiku un kritiku. Pee ščas leierkaštes greesejeem bes pašča oberščeštera Teodora, „Šglišhtibā“ atrodami wehl Lihgotnis-Rose, Birkerts-Antons un Andrejs Upits — produktīwee „Dšimtenes Wehšnešča“

puščotaji . . . Par wīnu „Latweešču intelligenzes wehštūrem“, „Indiwidualisimeem, šimbolismeem un mistizismeem“, kinomatografiskām „Ašara biografijām“, „Latweešču tautskolotajeem“ un wīnu „Audstinoscheem elementeem rakšneezibā“ — arī šmeetees wairs netihš, kā par wakeneezes penteri, aišween no Adama šahko, kur dižiplinetam garam pateeshbā nemas temata nebuhtu, waj peetittu ar pareišu jehdšēena nostahdišanū. Tīl dauds par „Šglišhtības“ publizištiku un kritiku.

Tagad par sinatni. Šau wairak eewehribas, kā augšchā mīnetās šugas darbi, pelna Dr. Kasparsona „Štakais gais“, protams preešch wisweentahršchakās publikas, jo tas pahraf populars un turklaht wehl pildits ar lehtu dšēju. Repawīšam wairs wakeneezes penters, bet dižiplineta domašana un gaisčas teorijas, pee tam wisjaunakās, atrodamas štud. Duzmana rakštā „Par teeshbu apšinu un tās iskopššanu“, kas iswiltis is prof. Petrašhizka ležhjam un peemehrots mušfu školās apstahkeem. — Kahds Salktis (anonims) rakštā „Raschosšanas spēhku statika un dinamika“ kritiše Dr. Waltera kritiku par Markša wehšturiftā materialisima teoriju, peerahdidams gan šinamu erudiziju, bet gara nebrihwibu un ihsta pehtneeka teoretiskās intereses truhkumu. Leeta ta, ka dabas, personības, tradiziju, sīnības un dauds žitu tā šauzamo „aktīwo“ wehšturifko faktorū wīšch nebuht nenoleeds un tomehr dogmatifft apgalwo, ka „wīni rodas un dabū šawu aktiwitati tīkai no šabeedribas ekonomifkā faktora“, kūršch weenigi pehž Salkšča „attihštās patš no šewis“, tas ir immanenti. Par ko tas weenigats patš no šewis — paleef kā akšoma, tahlak ne-motiweta. Šš akšomam, protams, istek katra teorija, bet ja ščas akšomas par tahdām wairs neišleekas, tad bes kahda motiwējuma wīnas atšahrtot ir waj nu mulšiba, waj ažu mahnišana, kuras isstan arī Salkšča pahrgudrajā rakšiššanas toni. — Wehrtigatais, ko „Šglišhtiba“ pašneregufe sīnibā, bes šchabam ir Širgena „Pšchologifkee jautajumi“ šatarā ar Ašchmana „Pšchologifkeem pamatjautajumeem“,

kas schà nogatawotà spezialista azis israhbijufchees par titpat schaubigam awischpiblem, tà nesen Dr. Waltera azis Bihgotnu Jehstaba, Sankawa un Sanfona literaturas wehstures un kritisas. Tapat tà Dr. Walters ari Sürgens ir peederigs pee tam selta dabam, kuras waditas no thram teoretiskam interesem, ar laiku safneeds to pilnibu sawâ arodâ, kura tad ari praktikâ israhdas par weenigi wadadstgo, nodexigo un paleekamo. Neko, protams, jaunu te Sürgens nepafata, bet wisu finibâ jau panahkto sin smalki, pahrwaldidams, leekas, wisu psichologisko un pat filosofisko literaturu, pilns eefchejas brihwibas, mihlestibas apgarojuma us saweem problemeem un spezialista atturibas tà domâs, tà stilâ.

„Isglihtibas“ wehrtigakais faturs tà kwalitates, tà kwantitates sinâ gan laikam mellejams winas pedagogiskos rakstos. Protams, Jeffena rakstis „Istase zilwetu sabee-dribâ“ ir pawisam nekulturels statistisks darbs weegla fetetona stilâ. — Ari Bratfka „Prosa un Poessja“ pawisam nesinatniskis, nepahrdomats, paradokfals autodidakta darbs. Bet winâ ir jau sinama domu kustiba un stila meistariba; war just, ka rakstneeks to ar nemahkslotu eefcheju preeku radijis. — Ellas Rihtin „Dabas mahziba skolâs“ ir jau wehrtigaks darbs. Teoretiskâ pufe wizaur konsekwenta, teizami saweenota ar praktisko, no kam redsams, ka rakstitaja ir sistematiski isglihtota un darbojufes praktiski sawâ arodâ. Nawi pahraf tikai winas filosofiske usskati. Tâ wina faka: „eepasthdamees ar ahwpasault, mehse eepasthstamees paschi ar fewi“, bet peekriht teikumum nobeigt ar to wehl swarigako, ka tikai fewi ispratufchi, eeguhstam nemaldigu spreedumu ari par dabu, atgreeshotees no jauna pee tàs, tà to mahzamees is finibu wehstures wispahrigi. — Wiswehrtigakais pedagogiskais darbs „Isglihtibâ“ ir „Sinatniskâs pedagogijas prinzipi“, kur ihsumâ ismekofchi un pahrsteidsofchi staidrà eedalijumâ islikti Herbarta pedagogiske prinzipi, kas atstahstami par klasskeem, sawos pamatos no Platona un Aristoteka isejofcheem un kuras ne man kritiset, kaut gan wisa Rigfches filosofija ir jau weena weeniga kritika par teem, jo filogeneese audstinafchanâ tapat tà embriologijâ tatschu dauds swarigaka par ontogenesu. Tomehr nekultiwetai tautai un fewischki pehz rewoluzijas, kura ari tatschu usskatama tà filogeneese, fchee ontogenetiskee, absolutee prinzipi tomehr fewischki no swara. — Pee schà raksta peeweenojami Hilsdorfa „Saunakee eefperimentalee pehtijumi par witalo kapazitati“, — labs statistisks materials, kas naw bes nosihmes, bet tikai tad, ja nahf dshwi domajofcha, brihwa, absolutam wehrtibam bagata kulturâs zilwela rokâs, kahdu, deewamschehl, stary „Isglihtibas“ pedagogeem newar manit neweena, jo zitadi tee wispirms atratitos no saweem publikistikas tumfoneem un waitumâ no saweem redaktoreem. Bats Herbarts gan ir labs, bet schis selta gabals eestibis purwajâ. Kad „Isglihtibas“ pedagogi tumwotos kaut ari tikai Kronwalba idealajai personibai, tad jau deesgan buhtu, bet...

Weidsot par „Isglihtibas“ literaturu. Andrejs Apits rakstâ „Latweeschu tautskolotaja = rakstneeka tips“ gan usstahda puslihdj pareisu muhsu tautskolotaja = rakstneeka tipa diagnofi, tà semneezista, konferwatiwa, bes mahkslineezifki

radofchâs iniziatiwas, tikumifki atkariga, pakalpiga lokalpatriota, anekdotiska, behrnischki-naiwa, rupja un tikai tehlotaja, bet kad winsch domâ, ka schis tips pahrwehrsdamees par postiwu un aktiwu spehs radit idealo nahkotnes mahkslu, tad winsch smeelligi maldas. Tautskolotaja loma ir isspehleta ari muhsu literaturâ un us wiseem laikeem. Râ ari, peemehram, Bluhdonis neslawetu Esenberga, Mufelka u. t. t., bet tee ir un paliks ahlas, fewis neapfnofchas individualitates, bes pasawles usskata, augstam un gara kulturu aptweroscham domam un wiku nedaudsee dsejolischi ir tikai muhsu literaturas pirmâs wijolites. Pat studejofcho dsejneeku loma isspehleta tà sinibâ, tà mahkslâ. Ir peenahzis laiks latweescheem stahdit us pasawles skatuwes ihstus spezialistus sinibâs un mahkslâs, kas stude wisu muhschu un pee tam aisween intensiwat un neatkarigat; kas par sawa aroda un winom nodomatâs dshwes usstahda ne masaf, tà Humboltus un Mengetejewus, Getes un Puschtinus, waj wismasakais Dr. Balofchus, Dr. Walterus, Sürgenus, Mag. Endselinus un Lautenbachus, Rainus, Borukus, Salijus, jo atpakaf tatschu wairs newar eet. Tee tad teescham tautskolotaju pasahkto kulturâs darbu nowedis lihds kulminazijai.

„Isglihtibas“ dsejas un stahstu nodatu ar meerigu ardsapstau mehse waretu pasubinat pawisam, tà jau tas notizis ar „Sauno Raschu“, jo winas farakstitajeem naw pat mihlestibas pret tehlojamo weelu, ne laika, nerunajot nemas par eedwefmi, garfchu, domam. Bet fchos bada gados te speesti mitinatees ari Rainis ar Apastiju un Bluhdonis. Wif wiini peeder pee jau sawus seedu laikus pahrdshwojufchâs 90. gadu skolâs. Bet wineem ir mihlestiba us daramo darbu un weegli ritofcha, labi tehlojofcha, wisadu selta un seedu wismam bagata waloda, kaut ari zitadi tee sawâs domâs un pahrdshwojumos preefch mums jau par elementareem, fajuhstâs par nebrihweem un radot wairaf entusiasmeti, nekâ eedwehsmeti. Apastija tehlo wisadas pasakainas buhtes, tà Laufki, Dselmes karali, Raganu dejas, kuzam ir kahda tahla, ahreja atteeziba us wehlatu muhsu dsejas laiku parahdibam. Rainis atkal turpina sawas sentenzes un gnomas, no kuzam peewest gribetos fewischki weenu, kas bes schaubam peeweenojama wina dsejas retatajam pehrlem.

Rihtrafa.

Kad gaisma swihda	No zihnas ar nakti
Bij gaisi geedri,	Ta sweedru rafa:
Tad riteja rafa —	To selta traukâ
Gaismas sweedri.	Saulite lasa.

Ta us scheem pantiseem neslatas tà us liriku, kurai jabuht eefcheji aisraujofchâi, bet tà us tehlojofchu gnomu, tad ta ir pilniga. — Bluhdonim naw Raina pamatigâs isglihtibas, ne domu dskuma un patstahwiga pasawles usskata bet formas sinâ tas zeenigi peeflejas saweem eemihlotojeem beedreem Mufeklim un Esenbergim. Un kaut gan pateefbâ winsch peefskaitams pat pee 90. gadu dsejneekeem, bet pareisakti pee 80. gadu, tomehr ir mihlams un zeenamâs, kamehr tas paleef sawâs robeschâs. Peewedischu ari no wina labako dsejoli.

Selts un fdrabs manim puhrā,
Kur ween mana teka eet,
Kamehr ziti darbā suhrā
Nenojausch, kur laime seed.

Silā debefs manā datā —
Zit tur selta repamirds!
Un tā laistas lapa sakā,
Kad to rafas fdrabs spihd.

Selts un fdrabs manim puhrā,
Wajg tit mahzet laukā zelt,
Kamehr ziti baudu juhrā
Laischas swirgdu wislas smelt.

Katris seedinisch, katra smilga
Seltu manos fapnos ausch,
Neuseetu salu ilga
Sidrabteikas manim pausch.

Selts un fdrabs manim puhrā, —
Nahzeet, nemeet, zit Sums tiht!
Braufim jautri dailes juhrā,
Tur kur dshwe neapniht . . .

Ahrejo dabu ar wisām winas wisman Pluhdonis glesno tā, kā neweens zits, kas darbā suhrā, baudu juhrā nomozidamees leef eefchejai muhsu kulturai usseedet Pluhdona dabas rahmi. — Wif trihs schee dsejneeki ir wehl spehka gados un jau tadeht ween „Isglithibat“ geuhti nahwes spreedumu sprees, ka schām muhsu literaturas swaigsnem te kaut ar' warbuht neilgs patwehrums dots, jo zit daita bij wina uslehtschana, tikpat daita paredsama ari wina no-reeteschana. —

„M a h j a s W e e f i s.“

Tuwojotees otram muhsu schurnalam „Mahjas Weefim“, mehs fajuhtamees pawedinati usnemt pawisam zitadu toni. Pret Dr. philos. Sahliti, kusch lihdsigs Jurim Allunanam, lektoreem Lautenbacham un Welmem, ir jau ilgatu laikmetu ar saweem isdewumeem, fewischti ar „M. W. Mehneschraftu“ kā nemaldigs stuhrmanis stahwejis wisgaischako muhsu kulturās darbineeku zentra, — pret scho wihru mehs fajuhtam wisdsifako zeenibu un tikai ar bijibu nemamees sprees par wina jauno isdewumu „Mahjas Weef“. Kā pats Dr. Sahlits preeeschwahrdā issakas, wina schurnals ari us preeechu grib buht un palikt latweescheem par sinatnes, literaturas un mahstlas zentralorganu, bet ka winsch nebuht to ais eedomibas nefaka, islasams no wina schurnala motto, kusch eesahkas fetoscheem wahrdeem: „Ja kahds peerahda manas pahrelezibas un darbu nepareifibu, tad ar preeku domaschu un darischu zitadi.“ Pilnigi atsihdams, ka stary pastahwoscheem muhsu redattoreem Dr. Sahlitim us to ir wisneapstihdamakās teeftbas, pahreeschu us „Mahjas Weefa“ fatura apluhfoschanu.

Wispirms jateiz, ka Sahlits pasihst muhsu publikas materialos un garigos apstahklus us to labako un tadeht isdod schurnalu, kas par lehtu zenu spehji pakalpot waj wiseem arodeem un schkiram, kā laueneekeem, tā pilfehneekeem. Ka ween tit wina flejās neatrodam? Neween snibu, filosofiju, literaturu un mahstlu, bet ari politiku,

swarigatos deenas notikumus, ahstneezifkos padomus, padomus semkopjeem, dekoratiwo mahstlu, modes lapas, grahmatu galdu un t. t. Zit sawadi ari neisleekas, atrodam wifu to weenā weetā, bet nesenee peedshwojumi ir peerahdijuschi, ka spezialifetees muhsu schurnalistika, ja ween negrib bankrotet, nekahdā sinā wehl nedrihtst, jo tās ihstās selta inteligenzes, kura dshwotu tikai no teoretiskām intereseem, mums pat stary spezialisteeem mas, neween sabeedribā . . . Wehz tam ir jaapbrihno Dr. Sahlischa isweiziba katrā arodā tomehr mahzet pasneegt to galwenato un noderigato, waj wismas domas eekustinat pareisa wirseenā. Iseedami no wisplafschakās schās deenas sinatnes un technikas panahkumeem, wif Sahlischa domu pawedeeni fatef pee klasifikas kulturās idealu pirmawoteem, fewischti pee pirmā muhschigo ideju formuletaja Platona. Schahdā plafschumā pahredset fenomenalo un idejifsi-objektiwo pasauli war tikai ihstis kulturās zilweks, ihstis humanists, kahds Dr. Sahlits mums teescham ari ir. Luht eemeflis, kamdeht muhsu meschonisko elementu kapelmeisters Teodors tāpat kā wiseem isglithotakeem muhsu literaturas darbineekeem, tā ari Dr. Sahlischam pastahwigi ir usbrukumus taifjis un tikai pateizotees gaischakeem laiteem, un muhsu isglithotās inteligenzes peeaugfchanai schis Terfsts naw spehjis ari Sahlischa tautai aistumfshot, kā reis tas weenu no labakeem un wisisglithotakeem muhsu dsejneekeem Lautenbachu aistumschojis.

Peexot tuwaki „Mahjas Weefim,“ atrodam, ka Sahlits schogad wehl naw warejis un warbuht ari gribejis isbraukt pilnās burās, jo lihdsstrahdneeku fastahws leekās wehl kā nejauschs, kritifkās nodakas pawisam wehl truhst un glesnas atfahrtojuschās tās paschas ween wezās „M. W. Mehneschrafta“ glesnas. Bet totees wairat redsams wifur pats redactors, isleikdams sawas atteezibas schajos juku laikos pat wisdashadakeem ekstreemem politikā, filosofijā, pa datai ari mahstlā. Politifko schkiru filosofifko eekatu un literarifko skolu eespehjamā sintese, leekas, buhs ari turpmakā „M. W.“ programa, kā tas bija lihds 1905. g. Bet ar to es nebuht negribu teikt, ka no pehdejo gadu politifkām un moralifski-estetifkajām rewoluzijām winsch itin neto nebuht mahzizees un neto no sawa agratā aismirfks, jo tas buhtu preeesch wina wisfsmagakais noteefajums.

Wispirms Sahlits puhlas noskaidrot politifkos un religifkos jautajumus. Apstahfim darbus, kahdus tas atteezotees us scheem galweneem arodeem iswehlejees preeesch jaunā „Mahjas Weefa“ un waj tee sawami par zentral-organa zeenigeem?

„Morale un religija“. No prof. Fr. Paulsena. Paulsens gan peeder pee widusmehra prahneekeem, kahdu stary filosofifjas profeforeem Wahzija ir dauds. Tāpat wina filosofifja — paralelisms eet widus zeku stary materialifsmu un spiritualifsmu, kaut gan totees ir weseligaka un wispahrepeeetamata. Paulsens nedara rupju kuhdu ne pret sinatni, ne pret filosofiju, kaut gan eewehrojami pahrweido tradizionelo religiju, schkiridams no religifkojam kosmologijam, kuras jau greekt sahka sinifsi isskaidrot, wina tikumifko idealu, kuru tad weenigi ari usstahda par religifjas mehrti un isdewumu. Schajā rakstā ir stanama gudriba un kul-

tura, kura itweenu lastaju, protams nespezialistu, bagatigi apveltis un isglibtos, ja ween tas winaas nedogmatises un nedomas, ka Paulsens jau ir ihstais religijas nahkotnes paregis. Tahdus sawa laika wahzu tihpiftos filosofus, tahds Paulsens, 19. gadu fimtena jaunās absolutās religijas nobibinatajs Nizsche drošči ween buhtu nehmis us soba, nosaufdams, peemehram, par dširnawakmeni to, kas deesgan labi maš, ja tikai ir kas winaos ko wehrtigu eebex. Paulsens, jasaka, tomehr nemaš jaunatraso Nizsches wehrtibu, bet fenā Kristus wehrtibas. Zaur to Paulsens gan stiprs wehl tagadnē, bet waj ari nahkotnē? . . . nenemos apgalwot. — „Kristigās tizibas pirmfahkumi.“ No profesora Dr. Edwarda Zellera, it ka turpina tahstak atlihtit Paulsena idejas, nowirsot tās no Kristus mahzibas stingri religisto un tikumisto faturu, pee tam israhdas, ka tikumiskais wina faturš mas ir mainijees, bet metafisistidogmatiskais weidojees ščā un tā lihds nepasihstamibai un pat pilnigām pretrunam, kuras islafamas jau starp 12 ebreju apustuku un kosmopolita ellinista apustuka Pahwila mahzibam par tikumibas newajadšibu, grehka apšinas no jauschanu un meešas kulta atdsemdeschanu zaur gara ščēlššibu. Emanzipejufes no tihpiftās juhdu wežās deribas,

otra gadu fimtena beigās kristigā religija zaur Filona mahzibam par Logosu, kuras tahds Jahnis eeweetojis sawā genialajā zeturtā Ewangelijā, kristigā tiziba ir eeguwuse ari sawu dogmatiku. Zellers jautajumu apstata ka stingris analitiks, pilnigi weenaldšigs pret tradizijam un praktiku, kuru tomehr usfkata par katras religijas galweno mehri, kurfch tikai tad pawejzams, ja netaisa rupju, wairs nepahleezinoschu kuhdu teoretikā, peemehram kosmologijā un aishween wehl tizot ahrejeem brihnumeem Kristus darbībā, kura tā jau deesgan brihnischka zaur sawu eefščejo pilnibu. — Pee ščeem diwi leelafajeem raksteem peešlejas wehl trihs šhki: „Tizibas mahzibu reforma Wahzija“ no Dr. Reina, kur eeteiz wehsturisiki-genetisko-ščaidrisinisko tizibas pašneegšchanu, fahkot ar tautas paščas mitologiju; „Par laulibu“ no Josefa Röhlera, kur pateeffbā gan nekas wehrtigs naw pateikts, un totees jo šwarigako pašča Dr. Sahlišča rakstu „Tautskolu reformas leetā“, kur filosofiski un pedagogiski dšiti pamatota, ihš un špehzigos wilzeenos usšhmeta muhšu tautskolu reformas programa, fastahdita kuratora Lemschina usdewumā, kuru pehdejais fahka ari jau realizet.

Kuka pirmais preekšchlasijums par wina seemeta pola zetojumu.

(Beigās.)

Parises awise „Matin“ laiduse klajā kahdu no Kuka rakstlitu šinojumu, no kura isnemam šefoscho:

Dee nowehrojumi, no kureem es šlehdsju, ka esmu notizis lihds polam, ilga bes pahtraukuma ne masak, ka diwas nedekas. Nowehrojumi ir pilnigi drošči, jo tika isdariti ar modernu instrumentu palihdšibu, kuri wehl nebija bojazuščeš. Man bija šekstants, mahššlšgs horizonts, registrefčanas barometris, ihš fakot wišš, kas pee tahdeem ismeklejumēem wajadšigs. Es tadeht neredsu eemessu, tadeht zitu zetotaju, ka Mansena un Pirija šahstijumeem ihš. Ah man ne un no manis šafneegtos rezultatus grib nodabūt pee malas. Neweens zits pehtneeks, kas atgreesēš, atpakak no pola apgabala, naw warejis atnest no tureenes zitadus nowehrojumus, kahdi ir manejee. Laikam gan mani panahkumi pahrsheidš, tadeht ka esmu šrahdajis bes leeka troškana. Bet reiši tatschu polu waja-dšija šafneegt un tadeht tad es newareju buht tas laimigais? Sedomajatees, ka kopsch 20 gadeem wifimani zenteeni iseet us to. Esmu šrahdajis neprašdams naudu un šlawu, nododamees weenigi peenahkumam, kahdu biju šew šahdhijis. Šchimbrihšham it weenkahrschi nodomu sawu pehtijumu rezultatus. Neweens jau naw špeesš man tizet, bet no sawas puses ari es neewehroschu apmelojumus, ar kahdeem teeku apmehtats.

Mansens leedsas isfazit sawas domas par Kuku, lihds nebuhs šinami tuwaki šhčumi. Personigi wišsch pahrelezinats, ka seemeta polu war šafneegt ar sunu palihdšibu,

bet atron dihwaini, ka Kuks sawu šinojumu eerazis ledū un usspraudis Seemel-Amerikas šwaigšchanu karogu, jo ledus arween kustas un tadeht jaschaubas, waj ščo weetu kad atradis.

Sawā šinojumā awisei „Matin“ Kuks par to peešhmed: „Šaprotams, ka štraume ledus lauku tagad aishesuse tahlak un peeminās šhme wairs neatronas pee pola. Bet to tatschu es newaru aishawet.“

Par kahdu wifai interesantu episiidij sawa zetojuma Kuks pašahšta šefoschi: Kad tuwojamees polam, par to eewehrojot iddeenas atkahrtotus nowehrojumus, wairs nebija ko šchaubitees, mehš peedšhwojam šch aufmigu notikumū. Ledus lauks, pa kuru pamasam dewamees us preekšchu, peepešči fahka kusteetes un, ka rahdijās, greesās ap kahdu neredšamu ašī. Mehš tā tad bijam atrauti nost no semes. Mani abi eskimost nometās man pee kahjam, fahka raudat un bija til isbijuščeš, ka leedsas eet us preekšchu. Tikai ar pušlem man isdewās winus apmeerinat.“

Par saweem dabuteem eespaideem pee pola, Kuks isfatas: „Es jutos maldinats. Šilweks ir leels behrns; wišur wišsch eesapno brihnumus. Buhdams pee pola redšēju ledū, muhššigo, šehrigo ledū ar wina neschehligo špihgutojumu. Ap mani nebija wairak nekas, ka neaprobeshotais baltums un šchini wisleelakā lepnuma brihdi par šafneegto mehri šajutu ari šch aufmigas bailes par to, ka tikschu atpakak.“ Kuks šchimbrihšham nodomajis atpuhstees un šagaidit sawu

feewu, kura zeto us Kopenhagenu. Kufs no fawa zeto-
juma panehmis lihdsi ap 400 fotografijas.

Tahlak par Kuka weefoschanos Kopen-
hagenâ telegrafs sîno fetoscho: Kopenhagenâ, 5. septembri.
Wakar wakarâ nolika leels fwehtku meelasts rahtust par
godu Dr. Kufam. Weefus starp zitu usajzinajis ari tirds-
neezibas ministris. Peedalijās 400 lungi un damas no
Kopenhagenas pirmakam aprindam. Dr. Kufs sehdeja us
kahda bagatigi apseltita wezlaitu wehturiska krehsla, par
kuru karajās diwi swaigshānu karogi. Ihteno fwehtku runu
tureja tirdsneezibas ministris. Sarâ runâ pateizotees,
Dr. Kufs starp zitu issazlja:

„Ja, esmu atradis seemeta polu, un tas jau ir mans
leelakais panahkums. Bet es nefad nebuhtu to atradis, ja
man nebuhtu bijuschi kreetni funi un eskimost, un palihdiba
no Grenlandes puses, par to danu walstij esmu pateizigs!...“

Dr. Kufs pahwadajas pehz tam us amerikānu suht-
neezibas oteli. Pee brofasta tur peedalijās ari danu
ministru presidents, grafs Holsteins.

Naw noleedsams, ka Dr. Kuka personiba, ziktahk winsch
sche passhtams, atbruno daudseem schaubas par wina sîno-
jumu pamatibu.

Interesanti bija ari nowehrot Dr. Kuku, kad kugis
„Hans Egede“ tuwojas Kopenhagenai. Us kahdu ihfu
brihdi tas bija atwilzees atpakat sawâ kajitē, bet tika
luhgts nahkt us kuga wirfus, tadeht ka ap kugi jau sapul-
zejees leels skaitis motora laiwu, kurās atradās laudis, kas
gribeja isdarit fotografiskus usnehmumus, it fewischki preefsch
kinematografeem. Dr. Kufs pazeetigi paklausija it wiseem
luhgumeem, pagreesdamees pehz wajadibas schurpu un turpu.
Laiwu un maso twaitkonu bars ap kugi „Hans Egede“
tapa arween leelaks. Dr. Kufs laipni smaidija, bet ne
azumirkli nesaudeja sawu meeribu.

Presidents Tafts Kufam. Nujorkâ 5. sept.
Dr. Kufs laidis presidentam Taftam telegramu par saweem
panahkumeem, kas skan fetoschi:

„Man ir tas gods passnot Saweenoto Walstju augsta-
kam amata wihrām, ka esmu fasnedeests seemeta polu un
no tureenes atgreesees atpakat.“

Presidents pehz tam nosuhtija Dr. Kufam us Kopen-
hagenu schahdu atbildes telegramu:

„Subsu telegramu fanehmu. Subsu wehtstijums, ka efat
fasneegufchi seemeta polu mani pawedina, nowehlet jums
us to ffrnigako laimes. Tas modina wifu amerikānu
lepnumu, ka schis leelais darbs, kura deht pasause tik ilgi
publejuses, peepildits zaur kahda muhsu tauteefcha inteli-
genzi, darba spehju un apbrihnojamo isturibu.“

No Baltās mahjas tuwakam aprindam teek stahstits,
ka schis telegramas fastahdischana presidentam darijuse leelu
galwas lauwischānu. Winsch gribejis issazit preeku un
gandarijumu, to tas sajutis pats un wif amerikāni par
fawa polarpehtneeka panahkumeem, nesteidjotees preefschā
pee Kuka sînojumu pahrbaudischānas sînatniskām autori-
tatem. Tafts schaubas tikpat mas, ka ziti amerikāni par
to, ka Kuka sînam war pilnigi tizet, tomehr tas gribejis
iswairitees no ta, lai tās nefegtu ar sawu amata autoritati.

* * *

Kopenhagenâ, 5. sept. 1909.

Dr. Kufs un amerikānu suhtnis schowakar usaj-
zinati pee karaka galda Scharlotenlundâ, kur bes karaka un
karaleenes peedalijuschees it wif karaliskās dsimtas lozekki.
Dr. Kufs, kusch eeronotees Scharlotenlundâ apswelkts no
leela kauschu pulka gawiku fauzeeneem, weda pee galda
prinzest Ingeborgu. Winsch sehdeja pa labi karaleenei,
kura dsihwi ar wînu farunajas. Pehz meelasta Dr. Kufs
tika apbehts nestaitameem jautajumeem par ekspediziju no
karaliskās dsimtas jaunakeem lozekkeem. Pahrejee weef,
kas bija luhgti us wakarīnam, pehz kafejas atstahja pili,
turpretim Dr. Kufs ahrkahrtejâ kahrtâ tika godinats zaur
to, ka weenigs tika eeluhgts, palikt kopâ ar karalisko dsimtu
pee tehjas.

Seemeta pola upuri.

Zik dauds upuru prasijis seemeta pols,
kamehr to fasnedees Dr. Kufs? To pehtneeku skaitis, kas
mekledami pehz seemeta pola, to samakajuschki ar sawu
dsihwibu, parasti peenemts par augstu. Pehz amerikānu
wehtsturneeka Tomasa Wuhdlanda (Woodland) fakopojuma,
to tas reis laidis klajâ, pagahjuschâ gadu sîntena pirmos
trihs gadu desmitos, gahjuschki bojâ tikai 67 zilweki, kuri
seemeta polu mekledami dabujuschki galu.

Nahkoschos ischetros gadu desmitos Wuhdlands min
107 nahwes gadijumus un lihdsi muhsu gadu sîntena
fahkumam pehz wina sînam skaitis peeaudsis us 312.
Wairak, nekâ puse no nelaimē krituscheem, proti 52 procenti,
ir amerikāni; 21 procentis ir norwegi, 14 procenti danu,
9 procenti frantschu, 6 procenti wahzeefchu; pahrejām tau-

tibam dauds masaks procentu famehrs. Wismasakee faude-
jumi nahk us Wahziju, ja apskata farihkoto ekspediziju
skaitu. Turpretim no danu polarpehtneekem itweens asto-
tais pametis dsihwibu. Seemeta pola pehdejee upuri ir
dants Mylius Eriksens, kreewu barons son Dolls un pirms
tam Andrē. Ka buhtu nosjuduschas weselas leelas labi
farihkotas ekspedizijas, tas notizis toti reti. Pagahjuschâ
gadu sîntena pirmajā puse passhtams tikai weens weenigs
tahds gadijums. No Franklina ekspedizijas, kura 1845. g.
ar 129 wihreem atstahja Demses grihwu, neweens weenigs
wairs naw redsejis sawu dsimteni. Pehz atfewischkeem
atrafteem usfihmejumeem, kuri ir no 25. aprika 1848. g.
Franklins miris 11. junijâ 1847. Pagahjuschâ gadu sîntena
otrâ puse, pahris leelas ekspedizijas, isnemot mas

dalibneeku, gahjuščas bojā. Amerikana Gribheja (Groely) ekspedizijai (1880.—83.) newar neisfazit pahrmetumu par sinamu weeglprahtibu, jo Gribhejs, kawalerijas ofiziers, tikai mas lo šaprata no juhras brauščanas un wehl masaf no juhras brauščanas polarapgabalā, un tāpat tas bija ar wifu zitu ekspedizijas lozektu sinaschanam. Pehz trihs gadu breefmigam zeefchanam no 26 dalibneekem wehl tikai 7 bija dšhwib; kahdai ekspedizijai, kas bija issuhtita tos meklet, isrewas winus atrašt un 6 no wineem, starp teem ari paschu Gribheju pahrwest dšmitenē.

Ekpedizija, kura bija issuhtita Gribheju glahbt, Šchanetes (Jeanette) ekspedizija, eestiga tahdā pat behdigā listeni. Wina bija aprehkinata us trim gadeem, un 1879. g. zaur Behringa juhras ščaurumu eetika Koljatschina juhras lhyi; fugis te 21 mehneschus peldeja lihdsi ledum un beidsot newareja atturetees pretim ledus kalnu speedeenam. Wilnus 17 mehneschus pumpjeem wjadseja strahdat deenas un naktis, lai fugi noturetu wirs uhdena; tomehr beidsot 17. junijā 1881. gadā tas nogrima. Kuga grimstoschee ar dascheem pahrtikas trahjumeem isglahbas trijās schalupes, kuras tomehr drihsti negantā wehtrā isschihra. Weena no laiwam, kurai bij ustizejuschees 11 pasascheeri pehz 108 stundu braukuma fasneedsa kahdu kreewu nometni; otra

laiwa notika lihds Lenas istekai, winas brauzeji ismira aif bada un aukstuma, isnemot diwus matroschus, kuri bija issuhtiti meklet palihdšibu. Treschā laiwa pusuduse bes pehdam un par winas brauzejem nefas wais naw dšrdets.

Tomehr wisam zitām seemeka pola ekspedizijam bijis jafaudē tikai atsewischas zilweku dšhwibas, bet ari tām nahzees iszeest tās wisgruhtakās zeefchanas, tā ka ar polarpehtneeka Šcherarde Osborne wahrdeem gan war fagit: „Man rahdija tit pat leelus un gruhtus atradumus, tā polarapgabala atraščana, bet tee tika isdariti ar masaf upureem un saudejot masaf zilweku dšhwibas!“ Osborns tad tahlak peeweb, ka peemehram pee deenesta Kinā un Afrikas krasteem tschetru gadu laikā dabujuschi galu dauds wairaf zilweku, nefa pee arktiskām ekspedizijam no 1818. lihds 1854. gadam. Zif dauds ari nebuhtu dabujuschi galu polarpehtneeki, tad tomehr dauds wairaf upuru bijis pee pehtischanas zekojumeem tropās. Pagahjuschā gadu fimitena pirmos 94 gados Afrikā ween dabujuschi galu ne masaf tā 374 pehtneeki-zekotaji un un te wehl jaeewehro, ka matroschu, deenderu, un strahdneeku nahwes gadijumi nemas naw rehkinati un wahrdā peefaukti, kurpretim peedodot arktisko ekspediziju upurus, arween teef eewehrots wiss winu pilnigs kauschu staitis.

Kad druwa breest.

Renē Basena romans. No frantschu walodas tulkots.

(Turpinajums.)

IX.

Lirē isšihlaschana.

Mahkofschajā deenā, kad pristaws bija apšihlajis mehbeles Epinas fermā, Lirē bija greesees pee notara.

Behdejais arweenu bija peeradis pee schām troščhainajām debitoru peenemschanam.

Kā zilweks besrubpigs winsch noklausjās wifas eerunas, tā zilweks isweizigs winsch satwehra azumirkli un steidsās pee flehguma:

„Sums ir taisniba, ka juhs negribeet peelaišt palikt par isšihlatu . . . Tas naw patihkami, redset sawu wahrdu weenmehr nodrukatu afišchās un schurnalos, tā tahda, kuram notur uhtrupi . . . Tizeet manim, pahrwehreteet scho isšihlaschanu par brihwprahtigu aukzjonu; peerahdeet masakais isštatu, ka juhs eseet tikai semkopis, kas labprahtigi bes kahda nemeera atskatas no sawa ihpaschuma. —

— Oh, labi, es newehlos labaf, kungs, bet kahdā sinā lihdselkti?

— Koti weentahrschi. Juhs dodeet atkauju ispahrdot sawu ihpaschumu, wifas sawas mehbeles un lopus; es pahrluhkofschu scho neleelo aktu un masleet wehlatu, kahdā deenā, kuru mehš abi buhšim kopigi nolehmušchi, es atklahschu pahrdoschanu, es pats personigi. Waj eseet ar meeru tahdā wihšē?“

Padoms bija labs kauschu preeschā un pa laitam tika praktisets.

Mahkofschajā pirmdeenā, 22. julijā, pret pulkstēn weenu pehz pusdeenās, notars breedigs, jautrs zilweks, ar fahrteem, kaut pamezeem waigeem, eebrauza ar droščku fermās pagalmā ar sawu rakstwedī, kas nefa tafchinu un wjadšigos peederumus.

Uhtrupetajs bija eeradees pirms wineem, kahds wezs, faufs, bahš wihrelis ar platām kruhtim, tehrepees zeenibas un taisnibas labad melnās drahnās un ar scho taisnibu winsch bija pastahwigs kaiminsch, jo scho flawa winam bija wifā Korbinjas apfahrtnē un schahdu flawu winsch bija eeguwis sawa jautrā gara deht, un tāpat ari deht sawas weiklibas ar kahdu tas palaitam zehla sawu uhtrupetaja weseri un lika winam krist un ari deht sawas augštās, wifu walboschās un speedsoščās bals.

Schee trihs zilweki nobeidsa safahrtot dekoraziju, pee kahdai lihdsigas tee tik dauds bija darbojuschees kopā.

Sau garām akai un paraleli mahjai atradās arkli, ezeschas, semes blukis, diwsirgu wahgu kibitka, wehtamā maščina, kas wiss kopā istaišija kreetnu seenu, kura steepas wigarām akai; bet tahlak mahjas pagalmā atradās kahda dselsu gulta un kahda koka gulta.

Pretim fermai pee seenās atradās peeseeta pee kahda dselsu rinka kahda weza balta kehwe, kurai galwa atradās

ehnā, bet fermens faulē un kura fnauda us trim kahjam fa-
stutejufēs, ja dauds asti palustinadama, lai musčas aisdsthtu.

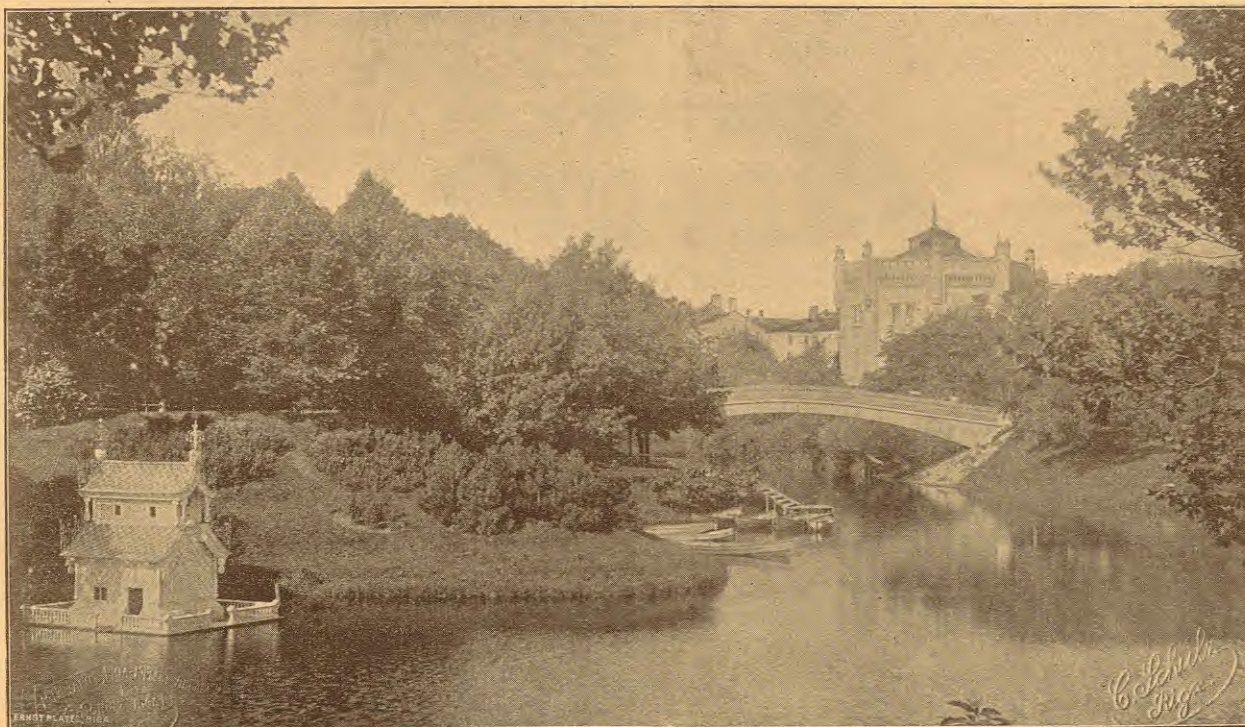
Tahkat atradās uhtrupetaja galds, pee kura ari peetu-
rejās winafch, kad fahkās folifchana, — tuhltit tahkat bija
redfams fermas wisleelafais istabas galds, — us kura bija
fakrautas daschdaschadas fihlas leetas, no kuzām eefahkās
pahrdofchana: kahds galda pulkstens, ofola krehfli, kēka
peederumi, palagi, galdauti, krehli, mutes autini, fchihwoju
faudfēs.

Wehl tahkat un blafus zelinaam, kurfch weda zaur
Epinas pagalmu, bija nolikts krehflis preefch sekretara un
kahds tualetes galbinsch, — kurfch bija peederigs Marijai
Lirē, — tur atradās tintniza, fpalwa, fuhjeklis un kahda
atwehrtā burtniza ar pirmo Iapas puff ar kwadrateem
islibhijota.

Ari daschas feeweetes bija eefpraukfuschās faufchu fafulzē
un starp laudim, kas stahwedami istaifija pusriinki, eefahka
atfehstees us arflu lemefnizam waj afas margam.

Zeema pulkstens nofta pusstundu un notars nosweef-
dams kuhpofcho zigareti tuwojās leefajam sekretaram, kurfch
bija apfehdees un kurfch aif zeenibas peezehlās; notars
padewa fafulzejufchamees laudim sthmi klufet un runaja
tah augstā balfi azu no burtnizas kwadratainā papira
nenolafsdams:

„1906. gadā, pirmdeen 22. julijā, pulksten weenā pehz
pusdeenas us Lirē Etiena tga, — Epinas fermas ihpafch-
neeka, peederigas pee Fontenalas nowada, kuhguma —
stahjamees pee kufstama ihpafchuma pahrdofchanas, fastah-
wofcha no daschadām kufstamām mehbelem un lopeem,
peederofcheem Lirē un wina laulatai draudfenei.“

Wajes eetaife Riga.

— Pulkstens pusdiwos eefahkfees ispahrdofchana, notars
fazija, pastaigadamees pa pagalmu un farunadamees ar
pahrdewejeem.

Publikas nebija wehl dauds, bet wina fafulzejās arweenu
wairaf un wairaf.

Pa leelzeku no lejas, pa druwu starpam, pa mefcha
zeteem, pa kahju zelinaam no wifām pufem falafkjās laudis;
tee nahza pa lihko ieku, kas greefās pret Lafchē un kas no
fermas pagalma stahweja us seemekeem; no katras pufes
nahza pa diwi zilwekt gudreem, lehneem fofeem, it kā Iabi
pahrdomadami wifu to, kas teit kuhš pahrdodams un
isdewigi pehrkams.

Un jo wairaf tapehz falafkjās us uhtrupī faufchu, ka
bija isplahhtijufchās baumas, ka Lirē pafchi — wihrs un
feewa efot eeflehguſchees dſihwojamās mahjas dibenfahlē un
ka us firds teem negutot nekahdu ne pahrmetumu ne baitu.

Behz fcha nolafkjuma winafch pahtrauza un toni pah-
mainijis ufluhkoja klahtefofchos, fazidams:

— Labi faprotami paraftee noteikumi: defmitā dafa no
nofolitās zenas tuhltit eemafhajama; trihs mehnefchu kredits
preefch turigām perfonam; zitodi ikweenam ir jamakfā
tuhltit us ſtingra rehkina... Behz tam, redfēdams, zit tas
wifs ir ſmeeklgi, winafch peebilda:

— Uhtrupetajs, stahjatees pee ſawa darba!

Daschi rupji nefawaldami ſmeekli tah noftaneja gaisā.
Laudis bija nokafufuchi no karstuma.

Daschas no feeweetem mekleja ihfu paehnu pee afas
mergam.

Uhtrupetajs tureja rokās modinajamo pulksteni, kurfch
stahweja us diwām apfelitām bumbam.

— Par peeppadſmit frantu modinajamais pulkstens,
zeen. damas!

Schis bija tas pats pulkstens, kuru Gilberts Klotets bija pīrjis ſawai meitai par nedēļu preekſch tās kaſam un kuru tas bija wedis no Korbinjas, pats uſ ſaweem zeķeem turedams un wehl ar rokam aptwerdams, kā kaſdu medijumu, kamehr wina nahtofchais ſnots ar leelu troſſni wadija kibitku.

— Par peežpadſmit ar puš franka, feſchpadſmit, feſchpadſmit ar puš . . .

Marijas Lirē melnās joſtas kkuwa redſamas aiſ Ioga gardinem.

Gandrihs neweens to neeweħroja.

Notars noſauza: „Weeſpreeſts!“ un pulkstens kkuwa aiſneſts.

Weens peħž otra preekſchmeti tika ſakrauti uſ garā

— Parauđſſim maſleet ſobus, kaħds fermeris waĥzaja.

— Ta jau labi gados, otrais ſaĥija.

— Tas ir tadeħt, ka wina ir balta, trefchais peebilda. Senat kad Lirē ar wina brauza, man ſchitās, ka tai buħtu bijuſe ſawadaka kraħa.

— Simts peeždeſmit franku! uħtrupetaĥs paħtrauza.

Un wiſch jau noleezās ar rokam pret galda malu atſpeedees, eepleħſtām azim raudſidamees tuwakos, kaſ winam ſtaħweja opħahrt un weegli žiladams ſawu uħtrupetaja weferi, kad no pagalma atſkaneja peeſmatuſe balſs:

— Lirē! uſmanees manu ſeħn, luħt, kaħds azumirklis!

— Ta ir Grollijē balſs! notars ſaĥija.

Wiſt klaħtefoſchee pagreesās turpu.

Rīgas birģha.

paħrdomā galda un žiti atkal eeneħma wina weetu, kuruſ ſagaĩdija kaħds pats liktenis.

Pateižotees uħtrupetaja puħlem peeħteeni nebija paħrat ſtipri.

Un atdſiħwojās ſchee peeħteeni maſleet tikai pret pulkstens trijeem, kad notars paſlubinaja, ka tuħlit ſtaħſees pee ſirgu, gowu, awju paħrdofchanas un kuruſ kaħds jauns zeema ſeħns dſina ſchurp no glabataja, kuxam tee bija uſtīzeti un wini tika peeweenoti baltajai ķeħwei, peeſeeti — publikas apſtatīſchanai.

Bija ſaradees paħra ſimts wiħreeſchu un ſeeweſchu no Fontenelas un winaſ apħahrtneſ.

Arkli, ezeſchas un žiti ſemes darba riħti bija iſlikti ſchur un tur gar ſchoga malam.

Uħtrupetaĥs tuwojās galdam.

Saħeħlās ſmeekli un ruħkona.

— Lirē! Grollijē no jauna uſſaħta, waj ta tik naw tawa melnā ķeħwei? Uſluħto tatſchu?

Un pateeħ ſmaltais melnais dſiħwneeks paraħdijās zeķa gumſā — uſ zeķa liħkuma, no kura nogreesās wehl kaħds ſaħaſch.

Ķeħwei naħza nepeeſpeeſti, kā liķās gluſchi weena pati ſtarp abām ganzeķa ſeħtinam un wiſiĥjās uſ kopejo ſtalli.

— Lirē, raugi triħs gowis ir klaħt! Triħs baltas gowis ſeķoja ķeħwei, knibinadamās ap eħrſchķu kruħmeem.

— Luħt, tawas awis! Wiſas paħrnaħt! Wiſas eerodas Ķpinā!

Warens eeħtaħweens iſlauſās no puħta un noſkaneja pret meſchu.

Seeweſchu balſam bija paħrſwars.

— Klotets! Gilberts Klotets! Schis pats ir bijis tas gans!

Suzeklis fazehlās arweenu leelaks.

Zilweki, kas bija apsehdušees, peezehlās; tee, kuri pīahpaja pagalma galā, arī pawirsiņas tuwaki pret zeku.

Wifa ņhi humanā, pehfņņnā waj lehnā kauschu grupa, no ņinabribas aizrauta, ņaplubda wifa no weenas puses un ņawilkās diwās noslehtās grupās, kuras ņadalijās pagalmā un gar ņhogu uņ zeka.

Un ņņai dņihwā gatwā, kurai wehņņņ kustinaja ņarus, kurai iņņņahwās ņņmaugas galotnes, gahja melnā ņehwe ar augņti iņzeltu galwu no baillem drebedama, winai ņekoja baltās gowis, tad nahja awis un wispehdiigi Klokets, daudņ zehlaks nekā ņinabrigee, bahls no noguruma un uņtraukuma un gahja winņņ atņpedees uņ ņawas ņaufās ņara boņes.

Ar weenu rahweenu winņņ atņwabinajās no Marijas un metās ņawiknotajā kauschu puhlī.

Beedri nepaņlauņņja, tapehņ ka itweenam wiswairaf ņlahpa tilai pehņ iņpreezas.

Dasņti pat manijās apturet Lire.

„Winņņ grib ar Kloketu kautes! Nekaujat wis winam! . . .“

Winņņ iņņņmuka no iņņteptajām rokam.

Winņņ ņrehja pehņ melnās ņehwes, lai to aiņwestu pa zeku.

Bet lopini, no wina iņbijuņņees, ņrehja itweens uņ ņawu puņt pa ņawu zeku, kurt iņdalijās no pagalma.

Seeweetes paglahbās kleezdamaņ.

Un ņņai kauschu nudņekli un troņnī weens weenigs zilweks palika neņuņtedamees un mehms.

RiĆas birņņas komitejas tirdņneezibas ņkola.

Galwu winņņ bij pagreeņis pret fermu un neatbildeja neweenam ne wahrda.

Un parahdijās Lire uņ Ćpinas ņleegņņna.

Winņņ bija uņwilzīs ņawas labatās drehbes, tās, kuru deht winņņ negribeja ka to usleeti.

Wiņ wina gahja, drebedama un winam kaut ko ņahņņidama wina ņeewa un wina mehginaja apturet ņawu wiņru.

Bet winņņ neklauffjās.

Wina fotoņ bija kaut kas no to ņemes ņrahdneeku uņmanības, kurt ir peeraduņņi pee tragisņeem iņteizeeneem.

Wina miņņņtā woiloka zepure pazehlās, wina jaunā, energisņtā ņeja bija pilna mirdsjuma, uņņas bija ņagreeņtas, iņteisņme bija niņinoņņa, ņermens ņaleezees, kad winņņ kleezsa:

— ņeewalbeet lopus, beedri, palihdņeet manim iņdņiņt toņ no pagalma! Tee nawa lemti pahrdofņhanai!

Kuta greeņās ap wina.

ņņis zilweks bija Klokets, ar abām rokam atņpedees uņ ņawas ņara boņes.

Lire, nadņigi dņihdamees pakaf ņawām gowim un ņawai melnajai ņehwei, gahņās winam ņtrauji wirņū.

Winņņ pagruhda tam duhri ņem deguna.

— Neleeti! Tuņs eņeet nodewuņņi ņawu meitu!

— Rokas nost! Gilberts kleezsa, kura roka greeņdamās pa gairu, atgruhda Lire.

— Tit ņipri neņteet!

— Tit nelabi tad nerunajeet. Ćs neweena nenododu; es dņenu lopus, talah, ka tee ir banņrotejuņņā; wiņu nakti es ņtraidiju ap teem; tagad manim ir wiņt tee: wini pahrnahņ ņamakkaf preekņņ tewis.

Winņņ uņluhkoja kaudis, kurt bija ņapulzejuņņees pa

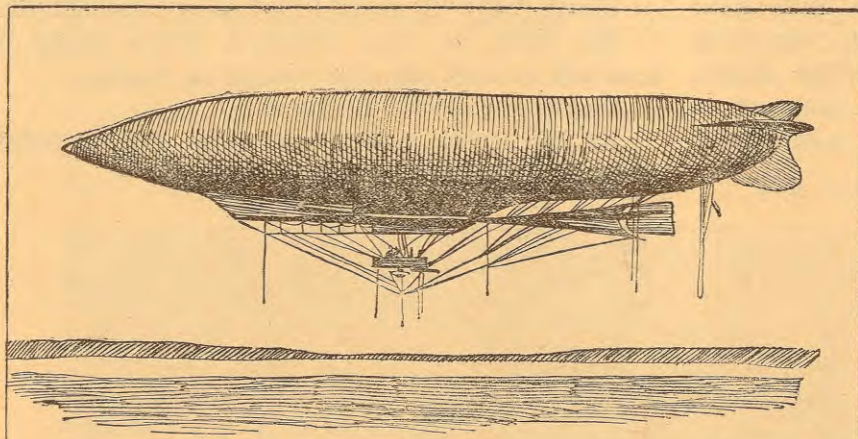

gaballau no wina, pahrleekufchees, sinkahrigi, istwihtigi, ne-meerigi, sobgaligi.

Schis leelais Gilberts bija tik klufs, tik mehms winau preekschā.

— Un neweena pascha naw starp jums, kas atfihst manu taisnibu! Kaut buhtu jel scheid weens weenigs kas manim to teiktu!

Klufums wilkas kahdu pus sekundi.

Frantschu boja gahjuichais grosamais gaisa fugis „La République“ (Republita).

Lirè saprata, ka draudsiabas pret winau scheid nejuht.

Winsch nolaida fawas abas duhres, kuras winsch bija iststeepis pret Gilberta kruhtim, gataws usbrukt katru azumirkli.

Winsch paraustija plezus un gribeja it ka smeetes.

— Tas tatschu atteezas tikai us mani, es gan zeru?

— Ne gluschi; es negribetu, ka teef runats, it ka mana meita buhtu kahda sagle.

— Nabags nelga! Taisni wina ta bija, kas aifweda wehufenu us Grisa mahju.

— Tu melo, Lirè!

— Wina bij ta, kas luhdsas masas Mare sudmalneeku noglabat melno kehwi... Wifs tas tika ar finu un peetrischanu darits... Jeb waj tas tewi kahda buht finā trauze, ka mehš fewim aistaupam masleet ihpaschuma?

— Ja gan, Lirè, mani tas trauze, ka kahda leeta, kas nesader ar pateefbu.

— So slittat preeksch pateefibas. Schis gowis netiks pahrdotas; naw teeffbas winau pahrdot! Waj ne, notara lungs?

Apgreesdamees Lirè eewehroja notaru, kuresch lausa fewim zeku ar leelam publem, atbihdidams kaudis, kuri tam wijas wisapfahrt no wisam pufem.

— Kā tatschu bija, Lirè? Waj pateef gan scheid lopi jums peederigi? . . .

— Waj wini peeder man jeb kahdam zitam, kas scheid naw no swara: pahrdoti wini netiks, tam es protestēju!

— Juhš neeseet pirmas, kuresch manim spehle scho

jozianu, Lirè. Juhš schos lopus bijat isbehdfinajusch, juhs winaus bijat isdsenajusch pa fermam . . .

— Atwainojeet, notara lungs, galwenā leeta buhtu finat, waj kihu pristaws winaus ir atfihmejis sawā faralstā. Juhš to wareet lastt sawā burtnizā: naw tur atfihmets. Es protestēju pahrdoschanai!

Winsch runaja ar drofchibu un pahrleezibu.

Winsch aifflehdja muti notaram.

Ar leelu eefcheju preeku un pasch-apmeerinaschanos winsch klausijas diwdesmit mutes few wisapfahrt tshulstam:

„Winau ir taisniba. Ja pristaws winaus naw atfihmejis? . . . Kā! Tas tatschu pehz likuma . . . Wajaga darit, ka rahda likums . . . So kaunat preeksch teem, kuri tam tizeja . . .“

Bet ihšs bija wina preeks.

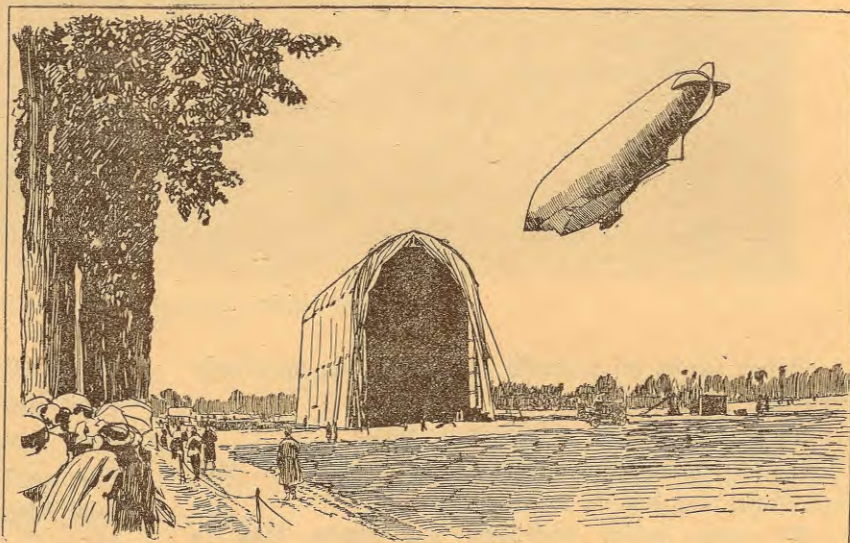
Notars pazehlās us pirksta galeem, faskaitija wisapfahrt pagalmā atbehgufchos lopinus un tos, kuri bija jau tahfat.

— Wedeet melno kehwi stalli! No-weetojeet trihs gowis un trihs awis kuhiti! Un punktigi! winsch kleedsa . . . Juhš eseet tikai weenu leetu aismirfusch, Lirè.

Waj juhs eseet waj neeseet parakstijusch uhtupes aktu?

— Des schaubam es winau esmu parakstijis.

— Nu tad klausatees! zaur to juhs manim eseet dewusch pilnwaru pahrdot wifas juhfu mehbeles un lopus, wifu pa godam . . . Waj saprotat? . . . Kungi, es uf-

Frantschu grosamais gaisa fugis „La République“ aistahji fugu peestahnti.

faktu pahrdoschanu: fekojeet manim!

Ar azim winsch melleja Gilbertu Kloketu, bet neatrada wairs ta.

Isteizis to, kas winau bija jaiifata, Gilberts bija at-tahktinajees no trofshnainā pubta.

Winsch bija aifsnedfīs pagalma galā wisweentuligako weetu un gandrihs paschas mahjas nostuhrē us tazina, kas eegreesas meshā, winsch bija apstahjees, fehri nopeetns, uf

tās mahjas fleegšņa, kur Marija raudāja, galvu atspeeduse pret durvju stenderi un gihmi aisslehpuse ar roku.

Tehwu wina bij redzejuse; bet wina nebija steigusēs tam kļāht.

Winsch runāja pusbalsti, ne wifai augsti, lai wif apfahrtējee laudis nedfirdetu.

— Marija, Marija, es tewim wifu esmu dewis, bet tu, tu apsods pafauli! Marija, man naw wairs ne kreetna sū pee dwehseles, bet wehl tu ainses puft no mana goda! Marija, es runāju ar tevi, es tewim stahstu leetas, bet tu manim neatbildi!

Un wina turpināja raudat

Puhlis nahja, smehjās, muldeja, fekoja notaram.

Draugi nahja kļāht; eenaitneeki behga projam.

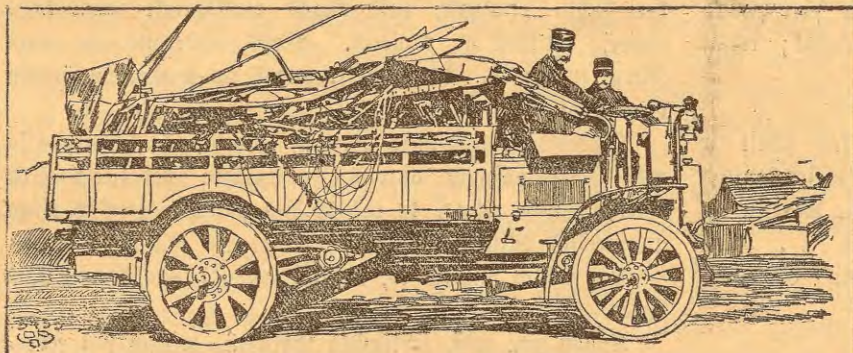
Gilberts dštrdeja kahdu balst, kura nebija Marijas balsts.

Winsch ašgreesās pa kahzelinu, kas gahja gar pagalmu, kur sehogs pehšchni nobeidjās.

Winsch redseja iskleeedseju un rakstweidi parahdamees aš galdina.

Winsch redseja, kā kļāhtesofchee atkappās, kā Lire steidšigi eelausās puhta widū, eegahja mahjā, pehz tam isnahja no tās, turedams weenā rokā neleelu audekka ischemodanu, bet aš otras wesdams Mariju, kura zentās noslehtētees aš kauschu muguram.

„Ardeewu! Laujat man garam tikt! Lire kleeedja. Zuhš wif ešēet manim leektokojuschi! Es aiseju, lai nelad wairs nepahrnahktu!”

Automobilis ašwed „La République“ atleefas.

Un tikpat Etjena melnā wooloka zepure, kā ari Marijas pukem isgresnotā aubite, kas stahweja masleet semat par puhli, wiršijās arweenu wairak us Lafschē zeema puft, arweenu attahlinajās lihds pehdigi pasuda.

Pee sehoga stahwedams Gilberts tad pazehla rotas.

— Marija! winsch fajija. Mana nabaga Marija, tagad tewim naw wairs neka, tagad tewim naw pat wairs no ka dšhwot! Un tomehr, es tatschu esmu taws audstnatajs!

Pehz tam winsch fewi pahtrauza, peebilšdams:

— Kahdu masumu . . . it kā kad es waretu . . .

Un tad winsch ašbehga us Pa-di-Lupu, wehl arweenu

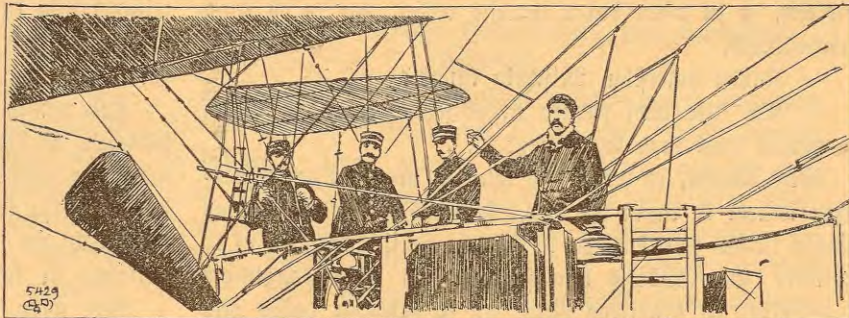
šadfirdebams iskleeedseja balst, kura winam kluwa arweenu kluwata un kluwata.

Teel pahrdots kahds škaišts, balsts wehrfens! Škaišts, balsts wehrfens, kuru atweda tas kreetnais zilwels! . . .

Meschš wina aprija . . .

Pahra deenu pehz tam, kad winsch bija eeradees pee kahda Kruks-la-Wilas fermēra dambi usmest, wakaram peenahot winsch gahja pa mescha zelinu, kas nogreesās us Warru, wihdamees gar Fontenelu un eeraudšija pehšchni Mišchelu de Mekšmje.

Šaunais zilwels gahja lehnām un us to pašchu puft, kur winsch. Brihšcham sehš zilwels apstahjās waj nu kaut ko

„La République“ brauzeji.

gribedams usklauftees, waj atpuhstees wehledamees.

Gilberts buhtu warejis no wina ismukt, tāpat kā winsch bija jau no daudseem ismuzis no ta laika, kopsch Epinā bija eeradees šihlu prištaws.

Kauns winam eedwēša šcho nepeeklahjibu.

Bet nē, šchoreis winsch šahka ahtrat mest šawus šokus un pirms winsch wehl buhtu warejis fastapt gahjeju, winsch eekahsejās, lai pašnotu tam par šawu kļāhtbuhtni.

Miškels neapgreesās, bet turpināja titai eet; bet winsch isštepa šawu roku tai azumirkli, kad deenas algadšis gahja tam patlaban garam un šēfnigi winsch uslika šawu roku Gilbertam us pleza, it kā kad pehdejam nebuhtu bijis wajadšigs it nekahdu mošu eespeestees šwēšcha buhtnē, kalab lai winsch apstahtos.

Winsch bija pašhts, bes ta winsch buhtu redsets; ar wina juta lihdszeetibu.

— Tas bija koti labi, ko tu todeen

isdarīji, Gilbert!

— Tas ari ir koti behdigi, Miškēka kungs.

Un tad atkal wina šahka šokot blafus weens otram, pa zelinu, kur kahds gaismas starinšch wehl eepuhda, miršfinadams semi un krišdams us wina gihmjeem un us šahku steebreem.

Miškels wehl arweenu nebija nonēhmis šawu roku no deenas algadšcha pleza.

Krehšla guldāmās eesahka jau isdsehst wina apgehriba krahšu, tāpat ka wina brahligi apsedja atmenus, šokus, pašalnus, kauschu dšhwoktus.

— Waj tu fini, ko es beehchi domāju, kad es atzereju

tewi, Gilbert, un zitus ſchat ſemē, labafos, kurus tu ſapulzinaji?

— Pateefbu ſatot nē. Es pat nefinaju, ka juhs par mani domajeet.

— Es domaju, ka tewi ir zehlaſs garš, nekā tawš uſdewums . . .

— Ja gan, tas pat waretu buht.

— Ka tu apluhko kaħdu leetu aħrpus paſcha labuma. Luht, kas ir labi un kas mani weenmehr aiskuſtina un mani padara pilnigi par tawu kaiminu . . . Ājim redſot tu nemaſ neewehro, ka tewim noſog tawu taiſnibu . . . tewim tāpat, kā milijonam ziteem; bet tu wiau buhtu miħlejis, ja tu wiau buhtu warejis redſet, par to es eſmu paħrleezinats.

— Kaħdu pateefbu, Miſcheta kungs?

— Ta, kura tewi padara tiſpat zehlu, kā mani, un ka tu waretu buht kaut kas wairaf . . .

Wini kuſeja, jo weens no wineem neatrada par eefpeħjamu wairaf ko runat un otrs, ka ſchahda weida ſarunas winam iſlitās ſweſchas un ka winam nebija nefa, ko uſ to atbildet. Bet Gilberts bija ſapratis, ka ſchis bagatneeks ir apwehtits ar braħlibas garu, un ka ſawadas dabas bija wina maigā peekſchandās, un kura nebija dibinata uſ nekahdas redſamas ſolidaritates, bet uſ tām noſleħpumainām parahhibam, kuras ikweens „mehmi“ ſargā ſewi.

Pirmā ſwaigsne bija uſleħtuſi pār kaħdu papeli, kura ſchkitās aiſſtarot winas ſmallo galotni.

Abi zilweki uſluħtoja to un kaut kaħdā taħlumā winām wajaħſeja faſtaptees.

Wini gaħja leħni un kaut kas teiſmaini ſalds wal-dija wakara gaiſā.

— Juhs weenmehr eſeet bijis tiſ godigs pret mani, Miſcheta kungs . . . Es gribetu ar jums runat; runat par kaħdu leetu . . .

— Par kaħdu, mans draugs?

— Aiſeet no ſchejeenes. Peħz wiſa ta, kas ſcheit ir notizis, es newaru ſcheit palikt. Es nedriħkſtu wairš kauſchu uſluħkot, manim leekas, ka wini weenmehr par Mariju un par Lirē, tiħliħdſ es winus faſtopu kaut kur . . . Juhs eſeet tiħai weens weenigs, kas domā par mani. Es gribu no ſchejeenes aiſeet.

— Ko tu dariſt ſweſchumā?

— To paſchu, ko es daru ſcheit.

— Un uſ kureeni tu gribi eet?

— Aiſweſt juħu weħrſchus, ja juhs winus paħrdoču uſ ſeptembri. Es palikſchu tai weetā, kur winus nowedis.

Miſchels atbildēja, peħz tam, kad winſch bija padomajis weenu azumirklī:

— Tas waretu notikt, Gilbert; man ir ſeſchi wezi weħrſchi, kuzi loti labi noderetu zutura fabrikai . . . Ja es ſtingri nonemſchos uſ ſeptembra tirģus winus paħrdoču, tad es tew toš uſtizefchu.

Winſch tureja deenas algadſcha roku ſawā rokā.

Un nefatrs no wineem wairš nerunaja nefa.

Bet wini domaja weens par otru, kad tee gaħja katrs pa ſawu zeku meſcha beeseenā, kuru apſedſa pilnigai jau nakts kreħſla un pār kuru karajās augſti pee debekim weħl kaħds ſahris padebeſchu blaħkis, it kā kaħds milſu dſeſs ſteena gabals, kuru wina beedri, aiſgaħjuſē deena ir likuſſ atweħſnat, lai tas tumſchš paliktu, uſ laktas.

Augusta mehneſi wini weħl wairaf reiſchu redſejās.

Gadijums wineem liſa faſtaptees waj nu kaut kur meſcha ſtuħri, waj uſ Fontenelas zeka, waj kaut kur uſ laukeem blaħus pilij.

Un eedami wini ſaħweizinajās kā wezi paſinaš: tagad wineem bija tiſ patihkami weenam ar otru ſarunatees.

Un kas par to bija wiſwairaf briħnumu pilns tas bija Gilberts.

Kad winſch kaħdu zeturdaku ſtundas bija ſarunajees ar Miſchelu de Meſkimje, tad wiſu atlikuſcho deenas laiku winſch to paħrdomaja un beeſchi ween wairaf deenas, paħrdomaja wiſu to, ko winſch patš bija teizis un ko wini bija runajuſchi un peħz tam winſch jutās ſewi, kā taħds, kas patlaban no kaħda zetojuma atgreesees.

Pret widu mehneſim, kad wini nonaħja auſu druwas ſtuħri, kur eelezās Fontenelas plawas, — kur laukirbes ſa-fauzās zitas ar zitām, — Miſchels ſazija:

— Paradums ir ſtraħdneekem glaimot un muſchneekus nolahdet. Pateefba, Klotet, ir taħda, ka mehš ſtipri paħr-ſpiħlejam tiſpat weenu puſt, kā ari otru. Mehš wiſi zeefcham no weenas un tās paſchas nelaimes, no ſlinkuma un lep-nibas. No ſchejeenes ir iſzehlees wiſš eenaidš. Agrakuš laikuš, kad kaudis weħl nebija ſamaitati ne zaur medibam, ne zaur zitām tamliħdſigām leetam, tad nebija ihpaſchneeku, kuzi buhtu pilnigaki, nekā tagad muſchneeki ſawā ſaw-ſtarpejā ſatikſimē ar arajeem. Mehš peederam pee wezā zelma, tu un es. Un ſchis ir weens no pamateem muħſu draudſibai.

Gilberts nemeħginaja atbildet, tapeħz, ka winam bija maſ iſmeħginajumu aħrpus Fontenelas; bet ſawā firšs dibenā winſch atſina, ka tas tā bija pateefgi preeſch wina un preeſch Miſchela.

Un winſch miħleja to, kas tiſ ſwabadi runaja par wiſam leetam.

Kaħdu zitu reiſi, ſeptembra ſaħlumā, winſch pat eedro-ſchajajās waižat:

— Waj juhs arweenu eſeet taiš paſchos wezos eefkatos par „ſaweenibu“, Miſchela kungs? Es to ſaprotu; ſchi naw juħu paſaule, bet manejā. Tur augſchā winas nekad neſapratis.

— Tu maldees ſchat ſinā!

Miſchels ſmejās.

ſchodeen winſch bija labakš.

Weħjiniſch bija atradis meſchā ſweku ſmarſchu un iſ-neħſaja to taħlumā.

(Turpmat weħl.)

Apfkats.

Dimirjasews par religiofseem jautajumeem.

Tirdsneejibas ministrs Dimirjasews kahdam „St. Pet. Btg.“ lihdsfstrahdneekam par religiofstitati Kreewija isteizees fetofchi:

„Netizibas peemefchanas Kreewija atstahj nomanamu eespaidu uf wifu: uf darbu, uf tikumibu, uf finatni, uf komunalo darbibu u. t. t. Atminos wehl no faweem skolas laikeem, ka tad katkisma grahmata kaunigi tika aishimetas wifas tas weetas, kurās bija runa par festa un defmita haufcha pahrkahpfchanu. Tik tahfu gahja ahreja tikumibas aifardfiba torefseja pedagogifka fistemā. Tagad turpretim uf reifi wif nolfephumi atklahjās un wifa atturiba ir sudufi. Peepefchi eestahjufes neisprotama jehdseenu, juhtu un zenteenu pagrimfchana. Apjukufe fabeedriba wehl newar fchini juzekli atjehgtees. Zilweki wehl nefin, ka lai wini nostahjas pret fcho dwehseles luhsumu, kurfch netik pee mums Kreewija, bet wifa kristigo pasaulē ir notizis. Muhfu gimene ir nabaga, apspefta, wina stipri zefsch un tai naw spehka, atstahj audfinajofchu eespaidu uf jauno dwehfeli. Un fchi dwehfese paleef ahrypufe, tapeh; wina ir tik wentuka. Kreewu gimene, no nabadsibas nomahka, tikko ween tikai turas pate uf kahjam un pahrdfihwo wifas ismifuma breefmas. Paluhfojatees, ka isftatas muhfu weentahrfchais semneeks, tautas ufturetajs, winas meesa. Schaufmas pahrnem, kad apftata, ka winafch dshwo. Winaam naw pat ar to apgehrtes. Winaam naw apgehriba, winafch staiga apfahrt apafschdrehbēs, krellis un apafschbifkes ir wina apgehrtis. Un bariba? Kautkahdas fhpoleem lihdsfigas fakes un kahposti; ari schahdas baribas winaam katru reifti nawa. Memfim peemehram oftmalas ftrahdneekus, kuri augu deenu ftrahda lihdsfigi pee wefuma peejuhgtam firgam, ko wini eh, ka wini dshwo? Wini rij pusfapuwufchas fikes un dfer newahrto Newas koleras uhdeni. Un par pehdejeem grafcheem wini laufch degwihna pudelei kalfu, lai waretu „aifmirftees“, ka wini paschi faka un wini aifmirfchas, apreibina fawas domas. Tas ir muhfu tautas breefmas. Winas pastahw eefch paschaismirfchanas. Schuhpibas aifstahwetaji labprahj aifrahda uf eiropescheem un faka, ka tee dferot wehl waitraf, nekā Kreewija. Bet sem kahdeem apstahfkeem tas noteef? Kad pahhdis wahzeetis waj anglis pee brokastim waj pusdeenas dfer fawu alu waj fchnabi, tad winafch ar to nekaitē fawam wehderam, glufchi otradi, zaur to winafch warbuht wehl weizina fagremofchanu. Pee wineem naw manamas ne mafakas fagifstehanas pasfhmes. Tur kaudis newahrtaf wifur uf eelam, it ka tee buhtu kloroformeti — tur tauta neflihd atpakaf meschoniba. Bet muhfu semneeks, tatkchu dšinejs oftmala, winafch fawā isfalkumā kriht pee fchnaba pudeles un ir uf weetas noreibis un apdulis. Te alkohols darbojas ka gifts un zilweku gahsch pee semes. Winafch gahsch wifu tautu. Tas luhf ir, pret ko jazihnas. Religija, eerofnafchana zenstees peh; kaut ka augftaka, ta dauds ko panahktu. Muhfu atturibas beedribas un fahhibas kuratorijas darbojas toti aprofehchoti. Ko winas ari waretu darit? Te jano-

wehrfch pats pamata kaunums: nabadsiba. Tas ir tas atmens, kurfch nomah; fredi. Par fektantu kufhibu tautā man maf kas finams. Es nepafihfu fchās kufhibas apmehru un rakftura. Tomehr efmu stipri pahrleezinats, ka tizibas brijwiba preefch mums buhtu fwarigs eerofnatajs wifos dshwes, darba un kulturelas attihfhibas laufos. Amerikas un Reetum-Eiropas tautas wifas ir religiofas, audfinatef peh; bibeles un kristigas religiofstitates, bet tomehr wisplafchakā tizibas brijwiba. Tur fefmejas ari darbs. Tapat wajadsetu buht ari pee mums.“ „L.“

Waldotscha fenata spreedums par medibas biketem.

Laudonas-Ofseenas pagasta Dsolfalas mahju fainneeks Reinis Namikis luhdja jau 1903. gadā Zehfu aprinka preefchneeku, isdot winaam medibas biketi, bet fcho luhgumu atraidija. Namikis eefneefja par to fuhdsibu Widsemes gubernatoram, bet ari fcho fuhdsibu atraidija aif tam, ka winafch ka semneeks newareja peerahdit medibas teefbas, kuras peederot weenigi muifchneefem un teem, kureem muifchneeki tas dewufchi. Namikis nebija meerā ar fcho atraidijumu un fuhdsejas pee waldotscha fenata 1906. g. 6. novembri. Waldotschais fenats ufdewa Widsemes gubernatoram ismeklet Namika fuhdsibu no jauna, aifrahdot pee tam, ka Namikis nepeederot pee tas kategorijas laudim, kureem peh; likuma aifleefts, isdot medibas biketes. Pee fchās kategorijas peeder tikai zilweki, kuri stahw polizijas usfraudfiba, noteefati par medibas likumu pahrkahpfchanu, par zitu meschu bojafchanu waj fahdsibu zitu meschos; bet ari tikai lihdsf spreeduma ispidifchana, un beidsot pee fchās kategorijas peeder jaunaki par 17 gadeem, ja wina wezakt, aifbildni waj apgahdni nepeekriht, ka wineem isdod medibas biketes. Widsemes gubernators ari ismekleja Namika fuhdsibu no jauna un atraidija to ari fchoreis, isfkaidrojot, ka Namikim peh; wina mahjas pirkfchanas kontrakta neefot medibas teefbas uf wina pirktas mahjas semes. Namikis pahrfuhdseja pee waldotscha fenata ari fcho gubernatora spreedumu. Waldotschais fenats tad ari, ismeklejis leetu fhiti, isfpreedis pats gallgi un isdewis nupat 20. augustā ufafu, ka pamatojotees uf 1903. gada lauku fainneezibas ufstawa (Уставъ сельскаго хозяйства, издание 1903.) 325. un 326. panta nofazjumeem, medibas biketes jaisdod to luhdsejeem neatkarigi no tam, waj wineem ir medibas teefbas, waj ne.

Uf fcha ufafa pamata Widsemes gubernators ufdewis Zehfu aprinka preefchneekam, isdot Namikim luhgto medibas biketi. „L.“

Semkopibas kursu.

Migas Laukfainneezibas Zentralbeedriba fchogad nolehmuše farihkt uf wehleschanos ari ihfatus, tikai 2 nedekas garus, semkopibas kursus, blakus parafteem 3 nedeku kursfeem.

Kursu programa paleef glufchi ta pate, tikai ta atteezigi fahfhinata un waitraf konzerteta. Ari fahfhinatos kursos

tiks pašneegtas dabas finibas (kimijs un botanika) — 3—4 deenas, semkopiba un augkopiba — 6—7 deenas, un semes meliorazija — 2 deenas.

Kā pastahwigi lektori kursos šogad peedalisees agronomi A. Alberings, S. Zelminš un J. Laursons. Peeteikšanās uš kursu jau eesahfufēs, un buhtu eeteizams, lai beedribas, kas wehlas kursu sarihfot, peeteikšanos pee Rīgas Latweešhu Zentrābeedribas waldes isdaritu pehz eespehjas drihšā laikā. Kā pirmee šhoruden, semkopibas kursē teet notureti fehofchās weetās:

Smiltene — no 12. lihds 24. oktobrim, Gaujene — no 26. oktobra lihds 7. nowembrim, Westena — no 9. lihds 21. nowembrim.

Bes mineteem, kursē prinzipā wehl peeteikti no wairakām zitām beedribām (Sautas, Krišburgas, Baltijas, Rujenes un t. t.), bet wehl naw peenahfufchās finas par wehlamo kursu laiku, kadeht kursu tahfata kahrtiba newar tikt notekta. Katrā finā ari šogad paredsama jo dšihwa peedalisechānās R. L. Zentrābeedribas semkopibas kursos, kas peerahda, ka tahdi kursē nahfufchi ihstā laikā.

„D. W.“

Pašiprinata apfardšiba Widseme,

kā „Widsemes Gubernas Awišhu“ 99. numurā 18. sept. ofiziali isfludinats, pehz Wisaugstakā ukasa no 12. septembra pagarinata lihds 1910. g. 4. septembrim.

Muhkenu breefmas.

Te ir runa par jau peemineto mešhu postitaju taurinu fugu, tā fauktajām „muhkenem“, kuras apdraud jau Kursemi. Ka te pateest war runat no breefmam, tam par peerahdijumu lai nodert tas, ka pag. gadu fimeņa widu Seemeh-Wahzija, kad tur usnahza muhkenu bari, tee pahris mehnešhu laikā nopostija desmittuhfufschēem morgenu (morgens = 561 kwadratafs). Muhkenu kahpuri isšchēitas tikai aprita beigās waj maja fahfumā, bet jau julijā milšgi semes gabali, kur agrak lepojās fimeņgadeji koki, bij pehdigā postascha. Taurineem nopakā nahf kahpuri; to min. laikā bija tik dauds, ka wini noehda failus tiklab jaunus kā wezu fluju un lapu fokus, jaunās atwases leezās no kahpuru puhla swara, no fokēem pastahwigi kā krusa bira kahpuru mehli, kuri apahfchā pahrlahja sahli un wifu satumu ar 2—6 zollu beesu kahrtu. Pag. gadu ap Karalautschēem (Königsbergu) muhkenu taurinu jau bijis tik dauds, ka uš eelam wina fabris ischupam. Lai gan pag. gadā daudsums taurinu nobeidsees Wahzijas pilsehtās ap elektrifkas apgaismoschānās eerihfjumeem un lai gan taurinus isnihzina daschi putni un lapšenes, tomehr nahfufschu wafaru Seemeh-Wahzijai sagaidami atkal milšgi muhkenu pluhdi, kuri nahfufcho waj pehznahfufcho gadu drofchi ween fahneegs ari Kreewiju, fewišchi Kursemi, kur taurini paretumis jau esot maniti.

Kā nu zihnitees pret schām breefmam? Daschi faka, ka zihnitees nemas neesot wehrts, jo kaut zif sefmiga zihnas weida nemas neesot; jagaidot, kamehr taurini pašchi nelabwehligos apstahfchos waj no kahdas sehrgas isbeidsas. Ziti

turpretim eeteiz wisparigati un nekawejoschi usfahft zihnu. Tā par peem. „D. Htg'ā“ N. fon Schröders (Dahmā) un barons G. Kampenhausens (Lehburgā) mudinat mudina eepahstsinat weetejos eedshwotajus ar muhkēnes taurineem un kahpureem, dibinat katrā aprinki komiteju (aprinka preefschneeks, muishneezibas preefschneeks, daschi muishneeki, weens priwatmeschungs — krona meschungeem „kanzlejas“ darbu deht neesot wafas), kura lai waditu zihnu ar muhkēnem. Zihna pastahwetu eefch tam, ka weetejee eedshwotaji, kā ari kara spehka nodatas un skolneeki usfahftu taurinus un olinas, kuras leelām ischupam mehds buht ne wifai augstu pee toku stumbreem, wajadšibas gadijumos nolihstu waj nodedsinatu muhkenu apsehstos mescha gabalus, waj nomisotu nolahstos fokus un fadēdsinatu misas, aif kurām eeweefufchās toku kodes. Saudejumi par nopostiteem mescha gabaleem buhtu jaatlidšina no krona waj no prestandu (semes labeerihzibas) naudam.

Wiswairak breefmas draudot Ruzawas (pee Bruhschu robescham), Rihzas, Bahrtas un Grobinas krona mescheem, kuri ir fimeem tuhstufschu puhrweetu plahchi.

„S. L. A.“

Senatora rewisija Baltijā pehz Rīgas jaunās kreemu awises „Rischfija Nowosti“ finam tomehr fagaidama. „Sautajums par rewisiju“, tā minetā kreemu awise raksta, „isfchēirts jau aprila mehnefi. Par rewidentu eezehla fenatoru N. N. Debjutinu. Par wina pašcha israudfiteem pahlgēem mineja bijufcho Widsemes generalgubernatora kanzlejas direktoru fleepnadamneeku P. M. Kofchkinu un eefschleetu ministrijas padomes lojekli, agrako Rīgas mahzibas apgabala inspektoru walšis padomneeku Sajontschowfku. Debjutins jau gatawojees braukt pehz direktiwam uš Barfkoje Selo, kad fanehmis no ministru presidentā sinu, ka rewisija atlikta uš nenoteiktu laiku. Tas bija tā laikā, kad walšis domē stihdejas deht juhleetu ministrijas algam. Tai pašchā reisē aplufa ari jautajums par fenatora rewisijām Polijā un Kaukasā. Tagad nu leeta atkal par jaunu eekustinata un laikam gan rewidents eeradisees pee mums oktobrī waj nowembrī. Schis fenatora rewisijas usdewums buhs eepahsttees galwenā kahrtā ar weetejo tautu atteezibām, ar latweešhu un igawnu apstahfkeem un weetejo eedshwotaju faimneezifko stahwolli. Zitām leetam, kā dšird, fenatora rewisija nepeegreefschot wehribas.“

Do Weetalwas. Lihds ar Andreewa Needras eekufschānu Weetalwas-Kalfnawas mahzitaja muishā, sche nobibinajās ari otris koris, tā fahzamais „baptistu koris“, kuram par wadont ir schēsters. Schēstera koris dseedaja ari schejeenes kapu fwehtkos. Tā ka koris falahfts no daschadeem dseedatajeem un nedseedatajeem, tad ta dseedaschāna kapos ari beidsās ar speegschānu un wilfchānu. Atminotees agratos laikus, kad basnizā dseedaja labdaribas beedribas koris, paleek schēhl schā schēstera kora. Muhs, weetalweeschus, Andreews Needra atkal pahfsteidsa ar fawu andeles garu un fwehdēenas neswehtschānu. Leepkalnā, pehz kapu fwehtku runas notureschānās, Needra nopirzjis kasti fawenu, kur tad uš fawas drofchās tos weda uš Wee-

talwu. Weetalwas kappehġa tai paſġhā deenā NeeDRAM bij jaapglabā kahds mirejs, kapehġ NeeDRa ar fivenu kaſti eeradās pee kappehtas uſ apglabaſġhanas zeremoniju. AndreewS NeeDRa dſeed kappehtā, wiġa pirttee fiveni kweez uſ Andreewa NeeDRas droſġġas pee kappehtas lambara! Ko NeeDRa teiktu, tad draudſes loġekki ar fiveneem ſabrauttu pee kappehtas? NeeDRas dewiſe: katru, kuſġġ nedomā tā, kā wiġſġġ un nepuſġġ wiġa ſtabulē, „norahġ un noſodit baſniġā no lanzeles,” pee wajadſibas teel iſrahġita raudaſġhana, pee kam tad mutes autiſġġ teel tureſis aġim preeſġġhā. — Weetalwas pagaſtam ir ſawa nabagu mahja. Pee nabagu mahjas ir ari ſeme, kuru pagaſtis iſrentē kahdam Budowſkam. Budowſkis uſnem apgabaſġhanā pagaſta nabagus, par to taſ ſanem no pagaſta atliħdſibu. Œġa zilweka apeeſġhanās ar nabageem ir pawiſam nepeelaſġhama.

„Jaunā Deenas Lapa“.

No Saldus. Muſſu uradnikam Grūnſelda ſgam, kuſġġ, blaſus minot, ir kōti iſmanigS ſawā amatā, bija kahdas nedetas diwas otpokat iſdewees kahdā ſġaubigā ſlawā ſtaħwoſġhā mahjelē ſakert eewehrojamu ſagli Beħrſſiau, peerakſtitu pee BeħrſoneS pagaſta, Wiſſemē. Pee wiġa bij atraſtas wairat ſelta leetas, kuras nolaupiġis kahdam ſġihdam Moſġġeikos. Œġis ſaglis bija nodots pagaſteem, lai wiġu pa etapu noſubta uſ Murawjewas ſtaġiju. Lai gan ari diwi ſtraſġaniki wiġu bija pawadijuſġi, tad tomeħr iſmanigajam noſeedsneekam bija iſdewees no Kuſſġġġu pagaſta nama ſeħtas iſſpruġt un aiſlaidiſees. Uſ bħiħwām kaħjam tiġis, taſ naw wiſ ſlinoġis, bet laiku „leetherigi“ iſleetodams weħl iſdariġis kahdas triħS ſahdſibas Œwahrdes pagaſtā. Greħtu mahjās no peeleeġama lambara ſew pagahdajis eħdamas leetas, Belmu Kramiſka mahjās uſlauſis leħti un beħdſot Duħena Ramiſġa mahjās iſlauptiġis no dſiħwojamās iſtabas naudu, dreħbes, ſelta leetas u. t. t. Taſ diħwainakais, ka beħdſamo mahju eedſiħwotaji taiſni tai paſġhā iſtabā gulejuſġi, kur ſahdſiba notikuſe, un neweens neka naw dſirdeġis. Saimneeka deħlam pat iſrauts kiſens no pagalwoja un ari wiġſġġ naw neka manijis! Tikai no riħta, kad deegam ſebu iħeħluſġġees, redſejuſġi, ġil ſmalki aptopti. Sabpejuſġas galwas un biġuſe nelahġa gaſġġa mutē, tā tad gandriħS jadomā, ka ſaglis riħġoġees ar nar-koſiſkam ſahlem. Lai ſġo noſeedsneeku ſakertu, tad weeteġa poliġija ſariħtojuſe 6. ſeptembri Œwahrdes meſġos kla-barġakti, bet beħ panahkuma. Tomeħr pa to laiku peenahkuſe ſiġa, ka ſaglis ſakertis Luġes ſtaġijā, kur uſrahġiġis Ramiſġam noſagto paſt. Tagad noſeedsneekS atkal pahrwewiſtS Saldū. Bereħm, ka nu wiġſġġ wairS neiſſpruġtS. „R. U.“

No Beezeres. Œġejeenes gada tirġū 7. ſeptembri Kuldigas meeſneeki bija ſapirtuſġġees prahwu ſkaiu aiu un Kuldigas ſaules braħtus peeneħmuſġi par dſiħnejeem. Bet ſġeem ſekā no Beezeres uſ Kuldigu uſnahkuſġas taħdas ſlahpeS, ka 10 aitas pahrdewuſġi un naudu krogos no-dſeħruſġi. Nahdami Kuldigas tuwumā un apdomadamees, ko lai ſaka meeſneekem par iſtruħkſtoſġam aitam, tee neħmuſġġees ſaſagt wajadſigo ſkaiu no ganibam ſetmalā. Tagad nu ſġee „uſtiġizee kaſpi“ ſeħd Kuldigā aiſ reſtem, kur teem laika deegam, labi pahrdomat Beezeres gada tirġus leetu. „R. U.“

No Wakufes (Embotes dr.). Œġejeenes Sproġu mahjās 16. ſeptembri, ap plſt. 6 wakarā notika ſġaufmiġS nelaimes notikums, kuſġġ ſtipri uſtrauz wiſus apkaħteġos eedſiħwotajuS. Wezu aſu pahrbuħweġot, amatneekam R. Roſe, kuſġġ pa eeſġu ſtraħdaja, uſgahſās wiſſū leelS ſmiſſġu ſlahnis un to apraka. No ſaimneeka tika ſaſiġoti wiſſ apkaħteġee ġilweki, ſneegġ paliħdſibu nelaimigajam. Sanahkuſġi bija wairat neka ſiħtis ġilweku, no tureem pahrmainedamees paſtaħwiġi ſtraħdaja pee atraſġhanas ap 20 raġeju. Peħġ 4 ſtundu wiſġġhanas iſdewās nelaimigo

atraft, taſ guleja uſ mutes, no ſmiſſġu ſlahna peeſpeeſtis un bija noſlahpġis. Ap to paſġu laiku bija jau atbrauſuſġi poliġija un weeteġais aħriſis, kuraġ peħġ wairat ſtundu ilġam publem dſiħwiġu atdabut noſlahpuſġam neiſdewās, jo taſ jau pahrat ilġu laiku bija biġis apakſġ ſemes. Ne-laimigā tehws un maħte no negaiditās aħtras deħla nahwes iſſamikuſġi. Tehws ſtaħſtiġa, ka deħls deegam jau iſzeetis, tikdams 2 reiſ japanu karā eewainotS, un nu tehwiġā pahrnahdams atrod taħdu neparedſetu galu. Saprotams, ka preeſġġ paſġa Sproġu ſaimneeka ſġis ġadijums ari bija leelS uſtraukums. Œġe ġapeeſiħmē weħl, ka ſaimneekS peħġ amatneeka darba ſahſġhanas ſtipri peeħodinaja to, lai taſ uſturaS kōti uſmanigġ, aiſrahġidams uſ ſapumuſġam rentinem. Kā leetas, tad ari nelaimē buħS notikuſe ġaur kaħdu amatneeka neuſmanibu. „R. U.“

Remeeru ġadu atſkanas. Rigas apġabalteefas I. kriminalnodatas ſeħdē 18. ſeptembri iſteefaja apfuħdſiħu pret Saitawas pagaſta ſemneeku Karli Elſniti un ġuri Ahbelu par brunoteem laupġġhanas eebrukumeem „meſġa braħtu“ weidā. Peħdeġo teefa peerahġijumu truħkuma deħt attaiſnoja, bet Elſniti noteefaja uſ 10 ġadeem pee ſpaidu darbeem. „D. W.“

Gewehrojamu rewoluzijas laika prahwu iſteefaja ſeħdeem, 12. ſeptembri Rigā Peterburgas teefu palata. Uſ apfuħdſeto ſola noſeħdās: tagadeġais ġumurdas muſiġas iħpaſġneekS Dr. med. R. Reepiſġġ, ſweħrinatais adwokatS PaulS MinġS un ſw. adwokatS paliħġi RaſimġS Kerſnowſtis un Œġano Trons, Rigas ġunſtes oklada peeberigS WolſſS ġurġans (ſġis konwoja pawadibā, tabeħt ka par aiſteegtas literaturas iſplatiſġanu iſraiditS uſ 2 ġadeem uſ Wologdas gubernu) un KarliS Adamſons. Apfuħdſiba ſtaħweja ſa-ka-rā ar Federatiwās Komiteġas darbibu minetā ġadā Rigā Romanowa eelā Nr. 25. Peħġ ſġis komiteġas ſaſtaħwa pateħlojuma apfuħdſibas rakſtā ſtarp ġitu noſeegſġhanās, peħġ „S. D. L.“ atſtaħſtiġuma, bij tehłota ſġahdi: Ēeġa min. namā taġās telpās, kuras eewehmuſe S. R., peħġ aptalpotaju iſteħkumeem, tituſe ſtingri apſargata un tur notikuſġo no-ſleħpumu iſſinaſġhana biġuſe kōti ġruħta un bailiġa, tā ka pee noſlauſſġhanās un eekſtatġġhanās mehġinaġumeem pee-draudetS ar noſġauſġhanu. Tomeħr no wiſpabreġam ſa-runam biġis labi ſinams, ka latweeſġu ſabeedribas telpās S. R. notur ſawas ſeħdes, ka brunotās paſġaiſſardſibas patruſas, kuras ſaſtaħwejuſġas no klaidoneem un ġiteem noſeedsneekem, weduſġas paſtaħwiġi uſ tureeni daſġas areſtetas perſonas, areſtetos tur teefajis rewoluzionarais tribunals un noteefatos aiſwedot aiſ piſeħtas, uſ Ēriħſi-kalnu, kur tos noſġauġot. KarliS MuſiġneekS, kuſġġ kal-poġis Sabeedribā pee elektriſkās apġaiſmoſġhanas par ma-ſġiniſtu, leezinaġis, — patS eſot redſeġis, ka ſabeedribas eħtā ne tik ween tituſe notureta teefa, bet areſteteġ tur ſpiħ-dſinati mahjas pagraboS, pee kam wiġſġġ patS redſeġis, ka reiſ no tureenes aiſweſtS pawiſam ſadauſtS un nomoġitS ġilwekS. 14. deġembri 1905. ġ. Latweeſġu Sabeedribas eħtā adminiſtraġija atklahjuſe kaħdu miħtinu, peħġ kam eħta konſiġeta un pahrwewiſta par ſaldatu kaſarmem. Nakti uſ 23. okt. 1905. ġ. Marijas un leelas Kewas eelas ſuħri kaħda 8—12 wiħru leela brunota patruſa, kura ſaſtaħwejuſe no latweeſġeem un ſġihdeem, areſtejuſe Rigas ſlepen-poliġijas uſtraugus M. Mülderġi un S. Teiħmani, kuri Sabeedribas namā eewewiſi iſtabā ſtarp leelo ſahli un buſeti, kur pee ġalda ſeħdejuſġi 10 ġliħti ġeħrbuſġġees ġilweki un ſġiħſtiġiġi papirus. Weens no ſġeem ġilwekeem ſameħmiS areſtetos, pawehleġis wiġus pahrmeklet un ſaiſtit, pee kam teem atnemti rewolweri un naudas maħi un peelitti ſargi. Tad wiġi daſġabi neewati un ſaimoti, ſaukti par ſpeeġeem, dweħſeku pahrdeweġeem un nodeweġeem, apdraudeti rewol-wereem un teiktS, ka wiġus nodoſġot iħſtai tautas teefa.

Sargi wineem pastaidrojušči, ka winus teefasĥot ištā teefā, kurā buhĥot profurors un aistahwis. Pehz 11 stundam wini ismesti pagalmā, kur winus nofotografējis fotogrāfs, Bahzijas pawalstneeks Karlis Ristenmachers, pehz tam tee atkal eslodstti, bet ar watejām rotām. Pehz tam wini eewestl blafus istabā, kurā aif diweem faweenoteem galdeem sehdejis tribunals no 3—5 personam. Widus weetu eenehmis preeĥĥehdetaja weetas ispiditajs sw. adw. Pawels Minzs, bet tam blafus sw. adwokata palibgi Kasmirs Kersnowstis un Šhano Trons, kuri pehz Mūldera wabrdeem bijuťhi revoluzionaru profurors un aistahwis. Mūlders un Teichmans nopratinati katrs atsewischli. No preeĥĥā litteem jautajumeem wini warejuťhi spreesi, ka tee apwainoti muťnafānā uť ťihdu pogromu. Wineem jautats, ar ko wini nodarbojotees, kadehĥ ťĥahwuťhi uť eelas, waj nakst 23. oktobri nebijuťhi Maťkawas preeĥĥ-pilťehĥā, waj nepeederot pee melnās ťomas un waj nenorbojotees ar politiskām leetam? Des jau peeminetām personam, pehz Mūldera leezibas, teefas fastahwā wehl bijis „Deenas Lapas“ redaktors Šahnis Janťons un pee Rigas pilťehĥas peerastitais Adolfs Šurjans. Pirmais tika atradees istabā, bet otrs, kā lizees, ispiditajs pristawa lomu. Uť Mūldera un Teichmans jautajumu, kahds liktenis winus ťagaidot, teefneťhi nefa neatbildejuťhi, bet atťahjuťhi istabu, turpreti ťargi pastaiojuťhi, ka winus eeflodstĥot pagrābā. — Tanī laikā, kad Mūlders un Teichmans atraduťhees apzeetinajumā, Sabeedribas namā atraduťhees Sabeedribas preeĥĥneeks Dr. med. Reinholds Leepinťĥ un deťĥurejoťĥais waldes lozēklis Karlis Adamťons, kuri, lai gan redsejuťhi, kahdā stahwolki apzeetinatee atrodas, neefot tomehr ťĥehruťhi nekahdus ťofus winu atťwabinaťĥanas labā. Drihť pehz teefas ťehdes Sabeedribas namā eeradees I. Peterburgas eejirka pristaws Smortťĥewťstis ar ťaldatu patruku un atťwabinajis ťlepenpolizijas agentus. Šĥos apstahĥtus preeĥĥismekleťĥanā apleezinajuťhi agenti Mūlders un Teichmans, kuru leezibas apťťirinojuťhi ari Sabeedribas buťetes turetaja M. Sturis un wina palibga Kristapa Bora, kā ari polizijas usrauga N. Lunina un pristawa Smortťĥewťka leezibas. Sture starp zitu leezina, ka Dr. Leepinťĥ un redaktors Janťons tanī laikā bijuťĥas eewehrojamas personas, tā ťatot — Sabeedribas dwehťeles. Tapat ari mahjas pahrwaldneeks Šurjans un deťĥurejoťĥais waldes lozēklis Adamťons, kuru usdewums bijis gahdat par kahtribu un neelaiti Sabeedribā ťweťĥas personas. Turpretim wini atťahnuťhi noture ťabeedribā leelistus mihtinus, pee kurēm peedaltjuťĥees tuhĥťoťĥeem ťweťĥu zilweťu. No Minza, Kersnowťka un Trona 24. oktobri 1905. gadā fastahdito protokolu zaurťkatot, israhdas, ka tas ťaturot ťewi Mūldera un Teichmans, kā ari kahda Lambertas isteikumus un parastitē no abeem agenteem, kā ari wina fastahditajem. Protokolu rakstijis Minzs, bet parastitēis winťĥ, Kersnowťstis un Trons. Uť wirsisteiktā pamata, augťĥā peewestee apwainotee teef ťauti pee atbildibas kā revoluzionarās ťustibas lihdsdarbineeki un par nelikumigu brihwibas laupitĥanu polizijas usraugeem. Apwainotee naw atťinusees par wainigeem, pee kam Leepinťĥ pastaidro, ka par polizijas agentu areťĥĥanu winťĥ dabujis ťinat tika 24. oktobra rihtā, kad pee wina atnahzis „Deenas Lapas“ redaktors Janťons. Winťĥ tad atradees ťafes telpās Elisabetes eelā Nr. 16. Janťons winam ťinojis, ka winam, kā Sabeedribas preeĥĥneekam wajagot eet uť Sabeedribu parastitē protokolu areťĥeto polizijas agentu leetā, kuri apwainotti usmuťnafānā uť ťihdu pogroma ťarihĥoťĥanu. Winťĥ ari aigahjis topā ar Janťonu, pee kam atradis, ka wahrri uť pagalmu aisslehgti, bet uť peedaustjumu tos atwehris kahds ťihds, kuram Janťons pateizis ťawu wahrdu un ťinojis, ka tam lihds beedribas preeĥĥneeks. Mahjā winťĥ atradis kahdā

istabā trihs ťweťĥas personas, kurām jautajis, ko lai dara ar areťĥeteem, bet tad israhdiēes, ka diwi ir paťĥi areťĥete. Drihť pehz tam winťĥ usaijinats pee telefona, ťarunatees ar weetejo pristawu Smortťĥewťsti, kuram ťinojis, ka areťĥetee atrodotees Sabeedribā un ka par wineem gribot ťastahdit tika protokolu, uť ko lihdsis pristawu, ko lai winťĥ, Leepinťĥ, darot. Pristaws atbildejis, ka eeraditĥotees pats, un drihť ari atnahzis ar ťaldateem un areťĥetos atťwabinajis. Pee otrreifejas nopratinaťĥanas Leepinťĥ isťajis, ka Sabeedribā kahds latweetis teizis Janťonam, ka areťĥetos polizistus wajadsejis kur aiswest un noťĥaut, lai no teem atratitos. Winťĥ un Janťons tam pretojuťĥees, bet areťĥetos newarejuťhi atťwabinat tadehĥ, ka tur atraduťĥees kahdi 16 apbrunoti wihi. Šurjanam, kā ťabeedribas intendantam, wajadsejis gahdat par to, lai tahdas leetas Sabeedribas telpās nenotiktu, bet tas par to nefa neefot ťinojis. Taisnibu ťatot, winam ar revoluzionareem neefot bijis nekahds ťakars un pehz tam, kad Sabeedribu eenehmusĥi revoluzionari, winťĥ tur wais nespehlejis nekahdu lomu. Šurjans isťaidro, ka winťĥ bijis intendants tika ťaimneeziťā ťinā, t. i. wina peenahĥums bijis raudťitees weenigi uť tihribu un kahtribu ťaimneeziťā, bet ne uť tahdeem gadijumeem, kā polizistu areťĥĥĥanu. Tas drihťat bijis Adamťona peenahĥums, lai gan ari pehdejis newarejis pateestbā nefa darit. Adamťons isťaidro, ka 24. oktobri bijis deťĥuretajs Sabeedribā no pulksten 8 watarā lihds 3 rihtā. Kad winťĥ eegahjis Sabeedribas telpās, bijis daudť ťauťĥu un kahds jauns ťweťĥs zilweťs; kad winťĥ gribejis eeeet bibliotekas istabā, pee kurās stahwejuse apbrunota patruka, kura to neeelaiduse, tam pateiktis, ka tur eťot J. R. ťehde. Winťĥ dťirbejis, ka eťot kahds areťĥets un atweťts uť Sabeedribu. Pulksten 3 no rihta winťĥ aigahjis, bet otrā deenā kahds jauns zilweťs winu ťastapis un usaijinajis eet uť Sabeedribu parastitē protokolu, ko winťĥ neefot darijis. Wispahrigi winťĥ newarejis nefa darit, jo Sabeedriba jau tad bijuse pahrwehrsta par revoluzijas perekli. Minzs, Kersnowťstis un Trons isťaidro, ka dasĥas deenas preeĥĥ polizistu areťĥĥĥanas, pilťehĥā ťahĥuťĥas zirtulet baumas par ťihdu pogroma ťarihĥoťĥanu, pee kam peedalotees ari dasĥi polizijas eerehđni. Lai nowehrstu breesmas, inteligentakee ťihdu preeĥĥstahwi ťahĥuťĥi ťapulzetees pee daktera Eliasberga, lai apťreestos. Šĥas apťreestānās rezultats bijis — deputazijas ťuhtĥĥana pee gubernatora, kurťĥ pastaiojis, ka pogromu nepeelaidis, bet par to, ka usmuťnafānā peedalotees ari dasĥi polizisti, atteizis, ka tam netizeťĥot, kamehr winam stahditĥot preeĥĥā nenostrihdamus peerahđijumus. Tomehr 24. okt. rihtā, Eliasberga dťihwolki ťamemts ťinojums, ka eewainots dakters Salkinds un lihds ar to, ka uť latweeťĥu Sabeedribu aismesti diwi areťĥeti polizisti, kadehĥ ari wini braukusĥi uť tureeni un areťĥetos nopratinajuťĥi. Kad wini eegahjuťĥi, abi polizisti brihwā ťehdejuťĥi pee galda, uť kura wehl atraduťĥas ehdeenu un dťehreenu atleetas. Winus apťargaja 5 lihds 6 zilweťi. Preeĥĥ aibraukĥĥanas no Sabeedribas wini eeteitĥuťĥi ťargeem, lai areťĥetos atťwabina. — Des Leepina, Šurjana, Adamťona, Minza, Kersnowťka un Trona, ťĥini leetā pee atbildibas wehl ťauza Šahnis Janťonu un Karli Ristenmacheru, bet tee nosudusĥi. Apťuhđseteem peerastitee noťegumi paredseti jaunā kriminalustawa 102. pant. un ťodu lik. 1540. p. 12. un 3. d.

Teefas gaita. Jau ap pulksten 9 no rihta publika ťahĥa pulzetees, bet ťahĥē eelaida weenigi ar ťewiťĥām eeejas karēm. Kahtribas un meera uťtureťĥanai bija daudť polizijas kahtribneeku un wairak polizijas usraugu. Wiťĥ publikas daudťums bija ťihdu inteligenze. No 30 leezineekeem bija diwi polizijas pristawi, wairak waldbas

eestahjchu eerehdni un inteligentatee schihdi. Apfuhdseto Adolffu Turjanu eeweda us apfuhdseto sola saldatu pawadiba. Swehr. admokats knass Mansfrews eenem wina aistahwja weetu. Turjanam lihdsas us apfuhdseto sola eenem weetu Dr. med. Leepinsh un wina aistahwis, Peterburgas sw. adw. Berenstams — lihdiäs Mansfrewam. Tad seto Karlis Adamsons ar sawu aistahwi, sw. adw. Bekeri, un tad rewoluzijas teefas jeb tribunala fastahws: preefshchdetajs — sw. adw. Pawils Minzs un sw. adw. polihgi Kerfnowstis un Trons ar saweem aistahwjeem, Peterburgas sw. adwotatu Kafarinu un sw. adw. Schablowsku. Sahle toti kluss; nolasa apfuhdshbas rakstu. Neweens apfuhdsetajs neatshstas par wainigu. . . . Preefshchdetajs pasno, ka bijushchais slepenpolizijas usraugs Setabs Teichmanis eefneedsis pret apfuhdseteem 135 rbt. leelu atlihdsibas prašbu par winam atnemto rewolweri, mafu ar naudu un zitam leetam, kapehz tas peelaischams sehde. Minzs un Kerfnowstis atstahsta apfuhdshbas akti minetos zehlonus, ais kureem wini ar Tronu eeradushchees Romanowa eela Nr. 25 un nopratinajushchi apzeetinatedos slepenpolizijas agentus Teichmani un Mülderi. Galwenee leezineeki ir schee abi ogenti. Teichmanis jau scho to aismirss un newar apgalwot, ka Minzs, Kerfnowstis un Trons teescham usstahjushchees ka teefneschi; bet to gan drofchi finot, ka, ja tuhlin pehz wina un Müldera nopratinaschanas polizija nebuhtu winaus atkwabinajuse, wini nebuhtu palisufchi dshwi. Turpretim Mülders leezinaja, ka minetee apfuhdsetee neusstahjushchees ka teefneschi, bet ishautajushchi ka privati zilweki no wina tos apstahklus, kahdos wiasch ar Teichmani apzeetinati. Winau apzeetinataji bijushchi kahdi strandaini, bet Minzs bijis winam labi pasishstams un wiasch ir needomojees, ka winam sagaidamas kahdas breefmas, kad jau Mingam wina apzeetinaschana sinama. Schahdas galweno leezineeku leezibas nahza apfuhdseteem par labu, ka wais nebija to schaubitees par apfuhdshbas nepeemehroschanu kriminalfodu litumu 102. p., us kura pamata apfuhdshba skaneja. Pahrejee apfuhdsetee eefneedsa teefai polizijas pristawa Smortschewska parakstitus dokumentus, pehz sureem wias rewoluzionoras kustibas laifa noturetas sapulzes Romanowa eela Nr. 25 bija litumigi atkautas. Nama ihpashneezei beedribai nebijis netahdas raras pahr kauschu pulkeem schajas sapulzes. No usrahditeem dokumenteem bija redsams, ka pat tik neaismirstams skolotaju un pagastu delegatu sapulzes bijushas atkautas. Ari polizijas pristaweem Smortschewskim un Grudfinskim nebija pret apfuhdseteem ko teikt, bet wairaki waldibas eestahjchu eerehdni, to starpa apgabalteefas lozeklis Belgards un sewishchi pilsehtas sekretara palihgs von Bötichers nodewa sewishchi par Minzu, kas esot Rigas bagatneeks, wislabatas atskufmes. Pulksten 2 nobeidsa leezineeku nopratinaschanu. Pehz pusstundas ilga pahrautuma profuror3 fajija sawu apfuhdshbas runu, atteikdamees no apfuhdshbas pret Dr. med. Leepinu, Turjanu un Adamsonu. Ari pret Minzu, Kerfnowsku un Tronu wiasch neustureja subdsbu wisa pilniguma; wini buhtot fodami, ja dauds, tikai par to, ka patwarigi usstahjushchees par Teichmana un Müldera nopratinatajeem. Schahda profurora atteifshanas no galwenas apfuhdshbas atweegli-naja aistahwjeem apfuhdseto aistahweschanu. Ibfos wahrdos wini luhdsa pilnigi attaisnot apfuhdsetos. Pkft. 3 teefa igahja apforeest un pehz 20 minutem pasludinaja spreedumu, kas wisus apfuhdsetos attaisnoja. Teichmana ziwilshudshbu ari atraidija.

Peterburga. Starp Peterburgu un Wladiwostoku nodomats nodibinat behdrahts telegrafa fatikfmi, eerihfojot starp abam weetam daschas starpstazijas.

— Somijas konfliktis, ka „Ruff. Wed.“ sino, fajet leelu

fenfaziju. Draudeem peeweenot Wiborgas gubernu preefshir nopeetnu nosihmi. Domehr domä, ka waldiba nespers tif swarigu foli. Jautajumu par 20 milj. marku malkaschanu drihs ischshirshot positifä finä aughtas pahrwaldibas kahrtiba.

— Pehz waltis domes sinam, ahrtahrtjejo isdewumu defizitu wareschot pamafinat lihds 70 milj. rubteem, kuru segs ar eefsheju aishemumu, to islaidis nahfoscha gada fahumä.

Kronstatē, 19. septembrē. Ditas artilerijas darbnizas kahdas truhbas fatarshanas deht notika sprahdseens, no ka sagauta krahns, isbirushas logu rubtis un saplshufshas durwis. Galu dabujis kahds strahdneeks, eewainoti 4.

Tiflisa, 17. septembrī. No Batu stazijas telegrafe, ka tur usnahzis neredseti stiprs leetus. Appluhdinati wif stazijas jeki. Daudsi peelahdeti wagoni nogahsufshees no fleadem uhdeni. Wairakas pretfchu noliktawas peepshufshas ar uhdeni. Galwenä dselszeka linija iskalota. No Tifliss us tureeni aissuhhita semishcha komifija, kura aprehkinas saudejumus.

Ahrseemes.

Pee Melilas Marokä spaneeschi ar marokaneem firdigi kahwufshees. Pee Suk-el-Djemifas spaneeschem kruitushchi un eewainoti pehz jaunatam telegrafiskam sinam

Adelina Pati preefsh 40 gadeem un tagad.

235 wibri. Seluanas eenemschana us marokaneem darijuse notreezofchu eespaidu. Daudsi adewushchi spaneeschem sawus eerofshus un padewufshees. Bet pehz pirmä fahpiga eespaida marokani atkal fadushchojushchees un fahf shwi turetees spaneeschem pretim, par to leezina pehdejäs kausas, kuras spaneeschem bijushchi leeli saudejumi. Spaneeschu kara spehka wirswadonis generalis Marina tapehz atkal peeprahjis spaneeschu waldibai, lai ta us Melilu suhta jaunus papildu spehtus. Ministru preefshneeks Maura pehz appreefshanas ar ziteem ministreem un ar karali tad ari nolehmis suhtit us Afriku jaunus kara pulkus. Par to, protams, ari tuhlin pasinots generalim Marina. Spaneeschu noluhks Marokä t a g a d esot par katru zenu eekarot plaschu apgabalu ar Tetuanu ka galweno punktu. Scho apgabalu spaneeschi tad gribot paturet kamehr marokani teem nesamalkaschot itin wifu kara stahdi. Scho kara atlihdsbu spaneeschi, siname, noteiks tif augstu, ka marokani to newares wismas drihs atlihdsinat. Tä Spanija Marokä buhs eeguwufe jaunus plaschas semes. Wispirms spaneeschi tagad tuhlt suhtishot us Maroku 15,000 saldatu. Generalim Marina tad buhs jau ap 75,000 wihru leels kara

spehks, pret kuru marokaneem buhs gruhti atturetees. Bet wjadpfas gadijumā spāneeshi fuhtifhot wehl wairat sal-datu. Pehz daschām sinām spāneeshi ar angteem noslehgufchi fabeedribu. Angti wifadi palihdjeschot spāneeshcheem Marokā, bet par to spāneeshcheem atkal buhshot japatihdi angteem, ja teem iszeltos sadurfme ar kahdu nebuht Giropas walsti. — Marokas sultana Muleja Hafida istureschanās ir promozejofcha — isajinoscha. Giropas leelwalstju preefshstahwi Marokā Mulejam Hafidam isteiza fawu protestu par to, ka tas spihdftinajis fawus faguhstitos pretineetus, trona tihlotaja Bu Hamaras peefritejus. Bet sultans par Giropas leelwalstju protestu naw neween zehlis ne auschu augfchā, bet wehl gluschi otradi, wifsch pehz frantschu awifchu sinām paschu Bu Hamaru, kuru tas jau bija lizis eeslodstit djesfu buhri, lizis eemest lauwu buhri. Frantschu konsuls Fesā par Bu Hamaras meschanu lauwu preefshā plaschi fawjis frantschu fuhtnim Tandscherā. Muleis Hafids diwu fawu mihluku pawadibā no fawas wafaras residenzes atgreefees us Fesu, eegahjis Fesā tai pils datā, kura atradees Bu Hamaras krahntsch. Diweem einucheem nu pawehlets fawisito Bu Hamaru mest lauwu buhri lauwu preefshā. Rogijs — Bu Hamara fawjis par Muleju Hafidu debefu lahstus. Muleis Hafids par to tā faskaitees, ka pats fawām rokam palihdsejis Bu Hamaru eegrufst lauwu buhri. Lauwas bijuschi paehduschi un Bu Hamaram tif faplofijufchas fruhitis un tad atwillufchas atpakaf faktā. Afnim nopluhdis Bu Hamara nofritis semē bef fawmanas. Kad lauwas ta wairs neaifstahruschas, tad Bu Hamara iswiltis is lauwu buhra, aplaifstis ar petroleju un fadefstinais. Pats sultans pee tam wehl metis us Bu Hamaru degofchus, petroleju salaisititus preefshmetus. Tā par senaf tik warena Bu Hamaras galu raksta frantschu awifes. Pehz sinām is Londonas Bu Hamara turoret wehl esot dshw. Sanagaida taphez wehl, kuras sinas israhdisees par pareisafam. Par breefmitigām eedfimito spihdftinafchanam belgeefchu **Kongo** walsti Afrika faw angtu laifkrasiti. Wifse „Daily News“ peem raksta: „Simis wihreefchu, feewu un behrnu tika fadefstinati; daschas feewas tika ar strikeem weena pee otras peefteetas un dereja par dshwu mehri belgeefchu eerehdneem rewolwera fchawfchanā. Par wismafakeem pahfahpumeem eedfimitos fodija ar pletni: daschs dabuja deenā lihds 100 zirteenu. Kahdu wifasiti belgeefchi pafahra pee kahjam un rokam un us fruhitim uslika wehl 3 podi leelu fwaru. Schat stahwolli nelaimigais karajas diwas deenas un diwas naktis un no iszeefstām mokam pehz tam nomira. Wina feewu apraka dshwu. Sabeedribu usdewumā wefelas fahdshas teef nodedstinas, eedfihwotaji naglainam pletnem pehrti un wifadi breefmitigi mozziti. Daudsreis feewas tika strikeem fawteetas pa semt rautas, tad us winām uslaifstas leelās fludras, jeb termitti, no kuru lodeeneem nelaimigās nomira. Kahds belgeetis aidewis no wina nofautos eedfimitos pat kanibaleem ap-ehfchanai.“ — **Greefija** trife wehl naw pahrgahjufe. Tautas weeteeku nams, kuru atlahja ministru preefshneeks MauroMichalifs, fawu darbitu eefahjis. Medjes, tā tas istureschees kara spehka praftbu leetā. Greeku karalis pehz jaunafam sinām netaufchot aifskart konstitutiziju, resp. to pahrgroftit. — **Japani** pehz daschām sinām litufchi Kreemijai preefshā fawstarpeji isdaltit **Mandschuriju**.

Londonā, 1. okt. (18.) sept. No Wenipegās, Kanadā telegrafe, ka tur apzeetinats no Kreemu polizijas jau sen mekletais pasta eerehdnis, foms Josefš Wafarijs, kufsch fawā laikā aifbehdstis, panemdamis lihds 350,000 r. kronim peederigas naudas.

Londonā, 1. okt. (18. sept.). No fchejeenes fawo, ka us Sibiriju aifstutito flaits fneedsotees us 80,000 lihds 100,000 zilweku.

Manila, 26. (13.) sept. Suhras laupitaji peefawinajufchees muitas kugiti „Sora“, kas atradees Bornejas augstumos. Kapteinis Matfs Gorlejs un fuga personals, kas fahthwejis no 13 personam, nogalinati. Iffuhitita leelgabalu laima leetas ismetleschanai.

Jokohama, 27. (14.) sept. Nagasakā uszehla peeminekli kapehtā, kur aprakti 300 kreewu juhneeki, kas kruitufchi pehdejā kara. Raht bij kreewu fuhtnis, arkibifkaps Nikolajs un japaku ziwilo un kara eestahschu preefshstahwi. Nolika dauds wainagus. Pehz dwehseles aifstuhguma atfkanaja kara spehka salufschahweeni.

Potsdamā, 3. okt. (20. sept.). Dwiils Raitis pazehlas fchodeen gaisā ar fawu lidofchanas mafchinu. Rā pafafsheeris Raitam lihdsbrauzja wahzu kronprinjis Wilhelmš. Raitis fawneedsa 400 metru (ap 1330 pehdu) leeln augstumu.

Gaisa lidotaju fazihstē Berlinē, kur peedalas eewebrojamatee gaisa lidotaji, frantschu gaisa brauzejs Ruschje turejās gaisā pahri par 2 stundam un nobrauzja 120 werst. Ari augstuma finā un ar pafafsheeru brauzot Ruschje bija leeli panahkumi.

Muhfu bildes.

Gases eetaife Rīgā weena no wispeemilzigafam buhwem Rīgā. Wina taifsta pehz Berlinē gases wabu direktora Rihneta plana un pabeigta 1862. g. Stats us gahses eetaif Rīgā flaisis. Staltā Rīgas birfcha zelta architelta Hefa wadibā pehz akademika H. fon Wofes isstrahdata plana 1852.—1855. g. Rā redsams wina zelta renefansa stila. Interesanti fcho stila salihdftinat ar gotu stila buhweto Rīgas birfchas zelta komerzskolu. Schis zehlas fcolas planu isgatawojis arkitekts W. Bockslafs. Skola buhweta 1902. lihds 1904. g. — Schis komerzskolas buhwe bef fchawbam leelifkata un staltakā komerzskola Baltijā. — „La République“ bojā eefchana, par kuru jau pag. numurā fawojam, darijufe notreezofchu eespaidu Franzijā. Muhfu fhmejumos redsams, ka grosamais gaisa kugis patlaban pazehlees gaisā, redsami tablat wina nelaimigeef tshetri waditaji (palkawneeks Marschals, leitenants Schore un apafschofizeeri Rō (Reau) un Wefend, kuri, tā sinams, wif atrada fchawfchaligu galu. Automobils aifwed gaisa fuga atleetas. Bojā gahjufchos gaisa kugotajus apbedija ar leelu godu. — Pafawles flawenakā dseedataja Adelina Pati, kura dfinufe 1843. gadā Madribē no italeefchu wezakeem, patlaban fwln fawu 50 gadu fstatuwes darbibas jubileju. Bilde rahda, kahda wina isflattijas preefsh 40 gadeem un kahda tagad.

Grahmatu galds.

Redafzijai peefuhititas fchahdas jaunās grahmatas:
Ellen Rey. **Mahte un behrns**. Tultojis R. 1909. Apgahdajis P. Stumpfs, Dikfos.
A. Malwers. **Sinatne un religija**. Nr 161 fhmejumeem. Tultojis J. Arkl. P. Stumpfa apghadibā, Rimbaschos. Speests J. Djola tipografija Zehsis.

Walejas wehstules.

S. — B. Ja. —
Pm — 3. Par Zuhju „dseju“ „Af meitin tawu nofumschan“ Zuhju dsejistā walodā runajot jafata „af rihnkaf tawu besprahtin“. Zuhju dsejoki par flitkeem pat preefsh papira kurwo. Neefuhteet mums wairs.

Redaktors: Dr. philos. P. Salits.

Ihpafchneeks un isdewejs: Dr. phil. Arnolds Plates.

Schim numuram eet lihdsi tā peelikams Dr. Hommelā hematogenu profpekts.

Slimīgi behrni.

Dr. Hommel'a Hematogens

Ērepraftot ņewiŃki jauffwer **Dr. Hommel'a** Hematogenu un paŃadarinajumi jaatraida.

Dr. R. AwgustowŃkiŃ Sw. Peterburgā: „Es Dr. Hommel'a Hematogenu jau kopŃi gadeem leetoju pee wahjeem behrneem baribas uŃnemŃanas laboŃšanai un ŃiprinatŃšanai. Pee tam es wareju par ŃihdŃekla noŃihmi un labām ihpaŃŃibam pahrlleezinatēes, ņewiŃki kas atteezas uŃ preparata ŃpehzinajoŃŃam ihpaŃŃibam un ŃagremoŃŃanas weizinoŃŃam. Mani brahla dehli 5—7 gabus wezumā gada laika pa- teizotoes Hematogenam no bahleem, anemiŃteem behrneem, palikuŃi par apateem Ńahrtwaigu Ńehneem.“

ir no wairai kā 5000 eelŃŃ un ahrŃemju profesoereem un ahrŃteem par wiŃlabato atŃihŃs, dabujams wiŃŃs apteekās un apteeku preŃŃu pahrdotawās.

Baltijas audeklu manufaktur-Ńabeedriba,

Rigā. (fabrika Ńengeragā). Rigā.

Par fabrikas Ńenam pahrdod paŃŃu pahrdotawā

Kungu eelā Nr. 22

Linu un pakulu dŃijas un wiŃadas audeklu prezes, kā ar balinatus un nebalinatus deegus un Ńehnores.

Karla BrunowŃka

FOTOgrafijas peederumu
weikals,

Rigā, Walmu eelā Nr. 30.

Aparati un objektivi arweenu leelā krahjumā
par fabrikas Ńenam.

Stereoskopu bildes un stereoskopu.

Ilustrēts katalogs par 28 lap. paŃmarkās.

August Harloff, inŃheneers,

Rigā, Ńewas eelā Nr. 22/24.

Ween- un diwŃtahwu Ńahgu gateru fabrika ar patenteerihŃojumu atpaŃal un uŃ preekŃu greeŃŃanai, tā ari wiŃŃs toku apŃrahdaŃŃanas maŃŃinas.

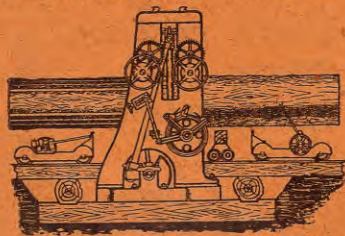
WiŃlabatāis iŃwedums. Lehtafās Ńenas.

GeneralweetneekŃ

ErnŃta FörŃtera & Ko., Magdeburgā
pils- un patent karŃitwaika lokomobilem
lihŃŃ 650 PS.

WeetneekŃ

F. Richter & Ko., Ratenowā
twaika kulmaŃŃinam.

Weralin

melna Ńahbaku krehme

Ńkahrda bundŃhās

weŃ terpentina.

Dabujama wiŃŃs apteeku preŃŃu, ahdas un kolonial pahrdotawās.

J. C. Kocha laku fabrika, Rigā.

Dibinata 1842. gadā.

**Kaut
kas
ņewiŃkiŃs**

ir tehsa firmas AlekŃej Gub-
lin pehznahjeja

A. Kusnezow un Komp.

SwaiŃs Ńuhtijums Ńmalkatās

FamiliŃas tehjas

ar Ńeedem jaukta 1 rbl. 60 kap.

lihŃŃ 3 rbl. mahrzina.

P. H. Peters,

agraf Tsin-Lun,

Rigā, ŃŃluhau eelā Nr. 4.

Telefons
3064.

Kalku eelā Nr. 18.

**Optika, fotografija un
elektrizitate.**

**Skaistuma Ńeepes
„JDEAL“**

SELTA MEDALIS
LONDONE 1906

Gl.
20
M.

**KOSMETISKS LABORAT.
„AVANCE“
RIGA.**

Fabrila: Awotu eelā Nr. 21,
Nolikawa: Kauf-eelā Nr. 10,
pee Maas.

**Anglu,
frantschu,
wahzu,
freewu**

un zitas walodas pamatigi, aŃtri
un lehti eemahzas

Dr. Kummera

walodu inŃitutā,

Rigā, Teatra bulwari 8, II.

ProŃpekti par welti.

No 4711

**Parfims
Cordiale**

jauns leelifŃs

Modes parfims

nejalihdŃŃinamā ŃmarŃŃas
pilsnibā un Ńiprumā.

Ferd. Mülhens

Kelnē pee Reines un Rigā.

Schkuhau eelā 15.

WiŃŃur dabujams.

**ŃŃelŃs gultas,
behrnu ratinas,
maŃgajamos Ńekus,
petrolejas wahritajas,
tehŃmaŃŃinas,
emalj. wahrams traukus,
petrolejas krahŃnis,
Ńfikla un Ńojansa prezes,
nikela un alŃfenida prezes,
peedahwā pa lehtafām Ńenam**

J. C. MufŃhke

lampu fabrikas noliktawa
Terbatas eelā Nr. 18.

Metala kapu kromi

leelā iŃwehli lehti.

J. Redlicha

dibin. 1857. g.

Angļu
magasīna
Rīgā

Speziala nodala

un

pašča darbnīza mūzikas instrumenteem.

Gramofonu kompanijas
noliktava.

Jauņākās konstrukcijas

gramofoni.

Gramofonu plates.

Zonofonu plates.

Latvešchu Laukfaimneeku Ekonomiskā Sabiedrība

Rīgā, leelā Behnīnu eelā Nr. 29

un

==== fawās nodalās: ====

Mukšņe	Jelgavā!	Schagare	Wentspilt
Muzē	Leepajā	Smiltene	Wainodē
Bauškā	Laudones-Ddseenā	Subatē	u. t. t.
Dobele	Rezeknē	Talsos	
Sekabmeestā	Saldū	Walkā	

peedahwā wifadas laukfaimneezibas mašinas un rihkus,
fehklas, mabflīgus mehflus un zitus semkopibas
peederumus.

Par beedreem Sabiedribā war eestahtees abeja dšimuma
laukfaimneeki, kā ari beedribas, eemaffajot wismas 10 rbl. dalibas
un 1 rbl. eestahšchanās naudas.

Sabiedribas laitrafstis „Semkopis“ isnahk reisi nedekā un
maksā ar peefuhtišchanu beedreem 1 rbl., nebeedreem 280 kap. gadā.

Ch. Jürgensohn,

wihnu leeltirgotawa,

peedahwā

eekschsemes un ahrseemes wihnus,

kā ari konjaku „Royal“,

stipru wihnogu wihnu 50 kap.

sefoschās filialēs:

Suworowa un Dširnawu eelu stuhri,

Jelgawas schofejā Nr. 12,

Ahgenskalnā, Mescha eelā Nr. 4a,

Petschal tunga namā,

Wehweru eelā Nr. 7, Wez-Rigas stuhri.

Pirmā Rigas ratu atšperu un ašu fabrika

J. M. Kramer, Rīgā,

Behn eelā Nr. 9, telefons Nr. 1107.

Spezialitates: ratu atšperes un ašes, patent, puspatent
un smehru ašes, kā ari wifas ratu dalas,
ratu kronus wairal. fason., atšaitu šcharnires.

Rahpšchtus, rumbu rinkus, dihteles rinkus, ilšu šcharnires, ratu
turwjus, greeftas bukses, igrejšnojumus wairalos fazonos.

J. Nicklas, Rīgā,

eerotšchu kaleju meistars.

Mana

eerotšchu magasīna

atrodas

tagad tikai

leelajā Smilšchu eelā 9,

netahlu no birščas.

==== Filiale Jelgavā. ====

Leelakā iswehle pa lehtakām zenam.

Leelalā islabošchanas darbnīza.

„Waldschlößchen“ Merzens.